

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felölös szerkesztő: MARÓT SANDOR

MEGJEGYZÉSEK

*

Végre örömrünk is akad az iskoláztatás világában, öröm-hír érkezett egy közoktatásügyi miniszteri kommuniké keretében, a mely azzal a ménnel kecsegtet bennünket, hogy mind-mennyi sok merevséget, szigorúságot és ridegséget miket eddig a vizsgáztatások terén tapasztaltunk, a humánus, megértő és konciliáns szem fogja felváltani. Váratlanul kaptuk ezt az ándéket, de annál értékesebb, annál inkább örömeinket felderítő.

A miniszteri kommuniké tegnap látott napvilágot. Előzménye az, hogy a nyáron a constanzai liceum érettségi vizsgáján N. Negulescu tanári prefektus fia is megbukott. Az apa kérelmére azonban a közoktatási miniszter ennek a fiának külön új vizsgát rendelt el, a melyen az a boldog ifju szerencsésen át is esett. A liceumi direktor a többi bukott ifju részére ezért ekkor új terminust, azok számára azonban már nem adtak újabb alkalmat, hogy legyőzzék. Az érdekes affárnak azután az a befejezése, hogy a liceum igazgatóját az állától felfüggesztették.

Mint hogy annak idején a sajtó politikai cenzúrákat látott ebben a kuriozus esetben — ami azt illeti: az eset érdekes is volt — a miniszter tegnap egy igen részletes felvilágosító nyilatkozatot adott ki ebben az ügyben. Ez a nyilatkozat az, a melynek olvastára sebesebben meg a mi szívünk, ebből a kommunikéből az a reménység, hogy ezentul minden más lesz.

A kommuniké azt mondja, hogy a constanzai prefektus, aki egyben professor is, két tanárral összekülönbözött és félt hogy fiát ezek meg fogják bukztatni. Ezt a sejtelmét előre jelezte a constanzai tanügyi inspektornak, valamint az iskola igazgatónak és a jóslás be is vált. A prefektus a bukás miatt a miniszterhez fordult panasszal. A miniszter azonnal meg is bízott az inspektort a vizsgálattal. Itt van a mi első örömrünk, itt van a mi vizsgáztunk első kufforlása. Látjuk a nemeslelkűség korszakának kezdetét: ime, egy szülő panaszt emel az érettségi vizsgát és a miniszter haladéktalanul vizsgálatot rendel el. Eddig erre példa nem volt; ellenben, az egész közvélemény felajdulása nem várta el, hogy a tavalyi siralmas eredményű vizsgák ügyében valamely vizsgálat induljon.

A vizsgálatot tehát Constanzában megkezdtek és megállapították, hogy a prefektus tanárral haragban levő tanárok »valóban bosszúból rendelték el az ifjut, sőt olyan kérdéseket adtak nekik, a melyek nem is tartoztak az iskola tananyagához.« Nem irigyeljük a szerencsés ifjut, akinek sikerült beigazolni azt a pszichológiai állapotot, hogy a tanárok bosszúból bu-

tatták el, pedig eddig még sehol sem sikerült a tanári bosszú vagy elfogultság jeleit a diákdrámák előidézésénél bebizonyítani.

A constanzai esetében megnyilatkozott klasszikus humanizmus és nemes emberszeretet példája után azonban bizonyára nem fogják az érdekelt szülők nálunk sem elmulasztani, hogy hasonló esetben miniszteri vizsgálatot kérjenek, amit bizonyára ugyanolyan öröndetes eredmény fog kísérni, mint a miben a constanzai prefektus fiának része volt.

A miniszteri kommuniké ezek után kijelenti, hogy Negulescu prefektus panaszát alaposnak találta és ezért ennek az egy ifjunak a számára új vizsgát rendelt el. A közigazgatás terén példa nélkül áll ez a gyorsaság. De mi most már hisszük, hogy minden igazságtalanság esetében, amely a diákokkal előfordul, a miniszter hasonló ripsz-ropsz készséggel fog eljárni. De még több is történt. A liceumi igazgató felhívta a miniszter figyelmét, hogy itt egyenlőtlen kivételt tettek, mert hiszen több elbukott diák van, a kiknek szintén kellene adni új vizsgaterminust ha a prefektus fia kapott. A miniszter — mondja a kommuniké — táviratilag kérte az igazgatót, hogy az azonos esetekről azonnal tegyen jelentést. Tehát a miniszter táviratozott, vagyis nem kell senkinek se kétségbe esni ezentul hogyha panasz lesz, az elvész az iktatók és irattárak labirintusában.

A constanzai diákok azonban mégsem élvezhették az új vizsga lehetőségét, mert a kommuniké szerint az igazgató nem is válaszolt erre a miniszteri táviratra, hanem tíz tanárral együtt meg nem engedett hangú tiltakozó iratot küldött a miniszternek a vizsga elrendelése ellen, mivel pedig az türethetelen, hogy egy tanári kar megkuszálja, sőt szabotálja a miniszter rendeletét, ezt egy újabb inspektori vizsgálat anarchiának minősítette és a direktort felfüggesztették és három tanárt fegyelmi bíróság elé küldtek. Természetesen mi

mindenben helyeseljük a miniszteri rendelet tekintélyének megvédelmezését és így bizonyosak vagyunk benne, hogy hasonlóan szigorú fenytétkben fog részesedni minden tanterfű, a ki packázik a miniszteri rendeletekkel, így például a kolozsvári érettségi elnöke is, a ki annak dacára, hogy a miniszter a zsidó ünnepek helyett másnapra tette az érettségi pótvizsgákat, mégsem volt hajlandó a felsőbbrendületet respektálni, hanem a diákokat kényszerítette a szombati és hosszunapi vizsga megtartására. El sem tudjuk képzelni, hogy a kolozsvári professor el fogja kerülni a fegyelmi vizsgálatot a miniszteri rendelet semmibevevése miatt. Kétségtelennek tartjuk, hogy a miniszter a kolozsvári diákokra nem fog egy évi veszteséget mérni, hanem új vizsgát engedélyez, mert hiszen a kolozsvári diákok egyenesen az ő rendelete alapján állottak, mikor a szombati vizsgára való jelentkezést megtagadták. De az is bizonyos, hogy ezen az új vizsgán egészen más professorok fognak vizsgázni, mint akik a miniszteri rendelet megszegésével első ízben folytatták le a vizsgákat a zsidó diákok kizárásával, mert hiszen a constanzai esetről szóló kommunikében is azt olvassuk, hogy a prefektus fia egészen más professorok elé állott, mint akik először megbuktatták. De a constanzai esetről tapasztalt törvényesség, szeretet, nobilitás és emberiség bizonyossá teszi előttünk, hogyha a nagyváradi diákok, a kik egy tintatartó hiánya miatt nem tudtak boldogulni, panaszt emelnek, ezt nyomban meghallgatják, azonnal vizsgálatot rendelnek el, új vizsgaterminust engedélyeznek és felváltják erre az utólagos vizsgára a mai bizottságot is, mert ha Constanzában kivatalosan konstátálták, hogy tanárokat bosszú is vezérelhet, úgy nem kizárt dolog Nagyváradon sem, hogy jól elkészült diákok, ha a miniszter jószágából mégis vizsgázni fognak, esetleg a dezavualt professorok személyi indispozícióinak esnek áldozatul.

Am ellenzéki politikusok tartásuk politikai incidensek a constanzai prefektus fiának kétszeres vizsgáját, ám fogadják kétkedéssel a miniszteriumi kommuniké néhány megállapításait, mi egészen más állásponton vagyunk, mi azt hisszük, hogy eljött az igazság és a belátás korszaka és senki többé tanári szeszélynek, törvénytelenységnek, elfogultságnak nem lehet martaléka, mert — ime — a vizsgákon nem dominálhat más, mint a diák tudása és az intelligenciája. A constanzai prefektus fiáról is megállapítja a kommuniké, hogy őt a második bizottság »elégőre készültnek találta és az examenen át is bocsájtotta« és nekünk rendíthetetlen a hitünk, hogy nem kell prefektus vagy szenátor vagy képviselő fiának lenni senkinek ahhoz, ha a vizsga anyagát megtanulta, hogy pártatlan és igazságos vizsgáztató bizottság elé kerülhessen és tudása révén mindenki akkor is megkapja az érettségi oklevélét, ha a rossz akarat és tirannizmus minden ördögei összefognának ellene.

**Íratkozzon be
a Hegedűs kölcsönkönyvtárba.**

Jelen lehetnek-e a görög keleti iskolaszentesítésnél a görög katolikus növendékek?

A „Sentinela” tegnapi száma a következő feltételt keltő sorokat közli:

Tegnapelőtt a fiu- és leányliceum növendékei báládó istentiszteleten jelentek meg, mindegyik a maga templomában. A templomi istentisztelet után az osztályok felszentelése történt meg az iskolákban. Dr. Frenitiu Valér püspök rendeletei adott ki, hogy a görög katolikus leányok a görög keleti vizszenítésnél nem lehetnek jelen. Vostinár igazgató, aki jó román és igazi keresztény, elutasító rendeletet adott, amely szerint azok a növendékek, akik nem fogják megjelenni, úgy tekintenek, mint akiket az iskolából elbocsátottak. Ennek az elutasító rendelkezésnek a következőkben a tanítványok részvételét a vizszenítés és az osztályok felszentelésének minden mozzanatában. Egyébként értesülésünk szerint egyes gör. katol., illetve pápista katolikus hívtatolok megtiltották a gyermekeknek, hogy a gör. keleti templomba belépjenek, mondván, hogy inkább vegyenek részt a római katolikus istentiszteleten. Ha ez is Krisztus tanainak követését jelenti, úgy ez a hit hamis. Azt hisszük, hogy még a római pápa is felháborodnék ez ellen az antikeresztény intézkedés ellen, ha hallana ezt a nagyváradi esetet. Szerencse, hogy a hitű közönség az igazi keresztény tradíciókat követi és nem kér az egyenletesség aljából, amit vezetői elűlhetnek.

E cikkre vonatkozólag felkerestük dr. Frenitiu Valér gör. kath. püspököt, akit azonban nem találtunk, mert távol van. Titkára kijelentette, hogy a cikk tendenciózus, mert olyan intézkedést a püspök nem tett, hogy a gör. katolikus növendékek az iskolaszentesítésnél nem vehetnek részt. Ilyen rendeletről nem tudunk. Egyébként miniszteri rendelet van, amely megengedi, hogy minden tanuló saját vallásának templomában tarthassa meg nemcsak saját vallásos ünnepét, hanem az állami ünnepet is s nem kényszeríthető arra, hogy más vallás templomába menjen ünnepegni.

Kerestük dr. Vostinár Pál igazgatót, aki azonban épp ennek a kérdésnek elintézése céljából volt távol. Az inkriminált eset az ő iskolájában történt. Venni Sancte után az iskola termének megszentelése következett, amelyen minden tanuló köteles volt részt venni. A jelen voltak szerint az igazgató hangsúlyozta, hogy állami ünnepokről van szó, amelyen tehát minden felekezeti tanulóknak rész kell venni, a ceremóniát a görög keleti lelkész végzi. Senkit se fenyegettek meg, nem is volt rá szükség, mert mindenki megjelent az iskola termének megszentelésén.

Felkerestük a szertartást végző Popovici Nicolae intézeti lelkészt, aki a szertartást végezte. Kijelentette, hogy senkit nem kényszerítettek az ünnepélyen való megjelenésre, miután ez kötelesség. Senki se maradt el. Az inkriminált rendeletet tudomása szerint nem Frenitiu Valér dr. gör. kath. püspök, hanem dr. Tautu Ludovic adta ki, de ehhez nem volt joga, mert az iskolatermek megszentelésén, amely a tanév kezdetét jelenti, minden tanulóknak jelen kell lenni s nem szabad kifogásolni, hogy az állam ünnepén az államvallás papja végzi a termék megszentelését.

Dr. Tautu Ludovicot is kerestük, de nem találtuk. Ugy értesülünk, hogy a megbeszélések folyamatban vannak arra nézve, hogy egyik vallásfelekezet ne perhorreszkálja a másikat a keresztjét.

* Budapestre utazik? Vizumot, menetjegyet, autót (Biharpüspöki) a Hegedüs Hirlapiroda-ban 458 telefonnal rendelje.

Roham az állampolgársági igazolványokért

Néhány nap óta ismét hallatlan tumultus tombol a városháza II. emeletén, ahol az állampolgársági igazolványokat állítják ki. Az ujonnan kibocsájtandó személyazonossági jegyhez szükséges az állampolgársági igazolása. Megdöbbentő látvány: Százával tolonganak az emberek a folyosón, napokat vesztegetnek el, amíg be tudnak jutni a hivatalos helyiségbe. Hasonló nagy a tolongás a polgármesteri hivatal körül, itt kell ugyanis az embereknek kiböngészniük, hogy állampolgárságuk milyen szám alatt szerepel.

Ugy halljuk, hogy ez alkalommal a főjegyző szaporítani fogja az állampolgársági hivatali alkalmazottainak számát. Ez azonban gyökeresen nem javít a helyzeten. A legjobb megoldás az volna, ha az egyes foglalkozási ágak hivatalból megkapnák igazolványaikat. Minden hivatalfőnök nyújtsa be alárendeltjeinek jegyzékét és annak alapján kapják meg hivatalból az igazolványt. Az iparosok névsorát az Ipartestület, a kereskedőkét a kamara, a munkásokét a nagyüzemek, vagy a szervezetek nyújtsák be. Ilyen módon lehet csupán lehetővé tenni, hogy a közönségnek az a része, amely semmiéle szervezethez nem tartozik, hamarabb és könnyebben juthasson hozzá az igazolványához.

Egy volt ujvidéki ügyész öngyilkossága Szegeden

Szegedről jelentik: Hétfőn délután a szegedi államiórház épületében lévő lakásán felakasztotta magát Karácsonyi István, az ujvidéki ügyészség volt vezetője.

Karácsonyi István a szerb impériumátvétele után hagyta el Ujvidéket. Szegedre került, ahol a magyar igazságügyminiszter szintén az ügyészséghez osztotta be. Alig működött azonban Karácsonyi néhány hétig Szegeden, súlyos idegberi tört ki rajta. Egy ízben leszaladt a Tisza-partra, biciklával el akarta vágni a nyakát, majd amikor ez nem sikerült neki, a Tiszába ugrott, ahonnan a halászok mentették ki.

Az igazságügyminiszterium a súlyos idegbajos embert nyugdíjazta, aki ügyvédi praxisba kezdett. Öngyilkosságát most ügylátszik elmezavarából vette el.

A Mária-szobor felirata

Brösztel Lajos plébánost tegnap Riget vármegyeháza előtt vitte el megszenteltét. A plébános a Parcul Traian (Széptér) felől kemény kalapácsütések zajára figyelmes. Besietett a sétányra, ahol megállt és konstata, hogy a vasráccsal Mária-szobor talpazatán munkások dolgoznak.

Kérdőre vonta a munkát vezetőjét a munkavezető úgy válaszolt, hogy a talpazat feliratait felsőbb rendeletek csiszolnák.

Brösztel energikus szavakban szólította a munkásokat, hogy hagyják abba a munkát a munkavezetőt maga mellé véve felsietett a prefektushoz. Előadta, hogy a szobor a római katolikus egyház költségén készült, mai formájában, mert a felállításához kétszáz ezer forint alapítványt 1803-ban Kende László nagyváradi kanonok tett.

plébános arra kérte Regmann prefektus intézkedjék a munka abbahagyása iránt. Regmann prefektus kijelentette, hogy a szobortalpazat felirata nem maradhat meg, hajlandó a munkát egyelőre lezárni, felirat megváltoztatása ügyében Bjelik prefektus tárgyalásba bocsátkozni.

A talpazat latin felirata ugyanis a következő:

„Magyarország Patrónája iránt érzett kegyeletének jeléül a mennybe fölvitett csodás Szűz Máriának Isten anyjának tiszteltetére állította Biharvármegye közönsége Nagyváradon.”

Valószínű, hogy a feliratról csak a gyarország Patrónáját csiszolják ki.

A Mária-szobor helyén különben már állt egy kőből készült Mária-szobor. A régi kőszobrot 1885-ben cserélték ki a bronz-szoborral, míg a talpazatot 1901-ben cserélték meg.

Csipke-endlizés

gépen olcsón vállalkozok

„Renaissance”

hímző előnyomda Str. Vlahuta (Szt. János)

* A Hegedüs Hirlapiroda Mene-iroda telefonszáma 458.

Apolló mozgószínház

5, 7 és 9 órákor.

Ma, szerdán

100 HP. SZERELMI AUTÓ

Kitűnő, izgalmas sportdráma 7 felvonásban.

Gyönyörű autóverseny a szerelm 100 lóerős autóján.

A főszerepben: **Reginald Denny**

a fess, bátor, férfiasan szép moztistar.

Jön:

NIU

Emil Jannigs és Conrad Veidt a főszerepekben.

Jön

Nagy megnyitó díszelőadást tart csütörtökön, október 1-én pont 8 órakor

Cirkusz Kludsky

az európai Barnum és Bailey. Európa legnagyobb utazócirkusza: 300 személy, 400 vadállat, 100 csodáló, 20 elefánt, 100 majom, 40 oroszlán és tigris, 100 személy befogadó képességű 3 körönd. — A cirkusz csak néhány napig marad Nagyváradon és a Viléz Mihály (Nagypiac)-téren tartja előadását.

Reinitz tagadja bűnösségét a tábla előtt

Egy idegen utasban vett Grösz gyilkosát — Érdekes új részletek a vallomásában

Két esztendővel ezelőtt 1923. szeptember-én a szatmári ügyészségen egy idegesen nyugtató zsidó asszony kért beocsátást ügyészhez, aki előtt sirva elpanaszolta, hogy a férje Grösz Hermann nagyvárnyi vendéglős több mint három hete elmaradt Valami szörnyű előérzet hajthatta az asszonyt, mert rögtön azt mondotta, hogy a férj meggyilkolták és már a gyilkost is megvezette. Azt mondotta, hogy Reinitz Jakabnak hívják és szatmári kereskedő. Az asszony szavaiból hallatlan nagy gyűlölet szűrődött ki és olyan határozottan, olyan biztosan vádolta Reinitz Jakabot a gyilkossággal, hogy az ügyészség két napra, szeptember 11-én előzetes letartóztatásba helyezte Reinitzt, szeptember 20-án pedig a Sajos-patak mellett megtalálták Grösz Hermann holttestét. A szerencsétlen férj feje be volt törve és a zsebei üresek voltak, a gyilkos ki is rabolta.

Ezzel a feljelentéssel indult meg a lakosság mindenki szenzációért szimatolt és hamar hét gyilkosság tetteségével vádolt Reinitzt, aki egyetlenegy gyilkossággal akart beismerni és erős érvekkel kezelt bizonyítani ártatlanságát. Azóta az ország rendőrsége nyomoz, hogy állapítsa bűnösségét, de néhány bizonylatot eltekintve, tárgyi adatot még nem tudtak ellene fordítani és Reinitz pedig kitartatosan tagad még most is, majdnem kétségbeesetten behörtönzés után.

A szatmári törvényszék bizonyítottan a Reinitz bűnösségét és életfogytiglani házra ítélte. Az ítélet ellen Reinitz fellebbezett és több semmisségi panaszt adott be. Nagyváradra írt. Ítéletét kedd reggel vitte meg a fellebbezés tárgyalását.

Reinitzt Nagyváradra hozzák

Szatmárról az ügyészségi fogházból éjféli két órakor indult el egy kis menet az állomásra. Káisz fogházmester, Papp Mihály fogorvos és Reinitz Jakab. Mintha már összeszokott volna ez a három ember, hiszen Papp Mihály Csehszlovákiába is elkíserte Reinitzt és régi ismerős, úgy beszélgetnek egymással. Az állomáson már ott vár a Nagyváradra induló éjféli vonat, amelynek egy harmadosztályú kocsijára ki van ragasztva egy nagy fehér cédula reáírva „Rezervát”. Ide szállanak be és a három órák kirobog a vonat Nagyvárad felé.

Káisz őrmester elmeséli, hogy Reinitz az utazáson nyugodtan viselkedett, egy pillanatra sem emelkedett el és amikor hajnalban feljött a nap, felment, eloszedte az imaszíjait és az imakönyvét, a kocsiba vett és kelet felé fordulva ájtatosan imádkozni kezdett...

Szatmárról három újságíró kíséri Reinitzt: Sándor, a Szamos szerkesztője, Gara Ernő, a Gárdos Sándor. Előbe utazott Nagyváradra Markovics Ernő, a Nagyvárad Esti lap munkatársa és a Nagyvárad munkatársa is.

Denes Sándort már ismeri Reinitz és az adja neki:

— Hagyjon engem békén, tudom, hogy ma mit írt rólam.

Az utasok is beszélni akarnak vele, de Reinitz határozottan rázól az egyikre:

— Menjen a fenébe, maga piszkos.

Gárdos Sándor hírlapíró jön be a kocsiba.

— Jó reggelt, Reinitz ur.

Reinitz ránez.

— Nein ismerem.

— Dehogynem, Szatmárt a tárgyaláson ismertem.

— Mit tudom én, kívül beszéltem a tárgyaláson.

Papp Mihály fogházorvos állandóan mellette van. Csehszlovákiába is elkíserte el a tanúk megbeszélésére.

— Reinitz, — mondta Papp — mindig

imádkozik és ir. már egész halom írása van. Hosszunapkor vagy tíz szatmári zsidó volt nála a cellában, akik vele imádkoztak. A felesége nem volt bent nála, csak a kisebbik lánya látogatta meg olykor. Jeremiás nevű kereskedő volt az előimádkozó s ennek pénzt akart adni, de ez nem fogadta el. Éjjel nyugodtan alszik. Arra panaszkodik, hogy a nyomra rossz.

A vonat Püspökihez ér. A vasúti kocsira kívülről felkapaszkodik egy szakállas zsidó, tükörképe Reinitznak. Bepislog. Markovics Ernő rákiált:

— Vigyázzon, mert magát viszik el Reinitz helyett.

„Jöjjen le Reinitz, itt vagyunk”

Nagyvárad. Reinitz közömbösen néz ki a kocsiból. Szeme feszült s makacságot árad el. A börtölés nagyon megtörte, de szeméből kiérezhető, hogy nehéz lesz boldogulni. Ezt mondja:

— Nézzé kérem, ha én megakartam ölni Grösz Hermant, akinek a felesége rám uszított.

Reinitz a nagyváradai tábla előtt

Felviszik az egyik cellába, ahol megmosdik és eszik valamit és kilenc óra után a fogház hátsó kapuján vezetik ki az örök az ítélet tábla épülete felé. Határozott léptekkel megy. A két kezét hátul össze van kulcsolva, a fejét kicsit lehajtatja, mintha gondolkodna valamin. Úgy látszik, mintha egyáltalában nem venné észre, hogy körülötte nagy tömeg gyűlt össze. Melle lépnek en is a szuronyos örök közé és megszólítom:

— Mit gondol Reinitz, felment-e a bíróság?

Rámnéz egy pillanatra, mintha gondolkodna, hogy válaszoljon-e, azután megszólal. A hangja elénk, mint a vitatkozó zsidóé és határozott.

— Biztosan felmentenek. Aztán kérdezi:

ta az eltűnt emberek feleségeit, hát tettem volna azt, hogy bemutattam Grösz két ismerősömnek? Ugy-e, hogy érdekemben lett volna, hogy ne is lássanak Gröszszal együtt, nemhogy meg be is mutassam másoknak? Most mondja meg, megölöm én Grösz, mikor vele láttam?

Az állomáson csak néhány utas lézeng, a kik mikor meghallják, hogy Reinitzt hozzák, kíváncsiságból összeverődnek a fülke előtt. De ott van Anca kapitány a rendőreivel. A fülke ajtaját egy fegyőr nyitja ki, azután kiugrik és beszél a fülkébe:

— Jöjjen le Reinitz, itt vagyunk Váradon.

Pár pillanat és a fülkeajtóban ott áll Reinitz Jakab. Nem olyan, ahogy elképzeltük a hét-szeres gyilkost. Erős fizikumu ember, de meglátszik már rajta a kétségbeesés fogház, az örökös hurcolások és kihallgatások. A balkezeében bárszony zacskó van, nagy zsidó csillaggal. Ebben tartja az imaszereit. A másikban kis táská. Kivezetik az állomás elé. Itt már igen nagy a tömeg. Az állomás előtt nem áll kocsi, a legyőzők gyalog akarják kíséni Reinitzt, ez azonban határozottan megáll.

— Hozzanak kocsit.

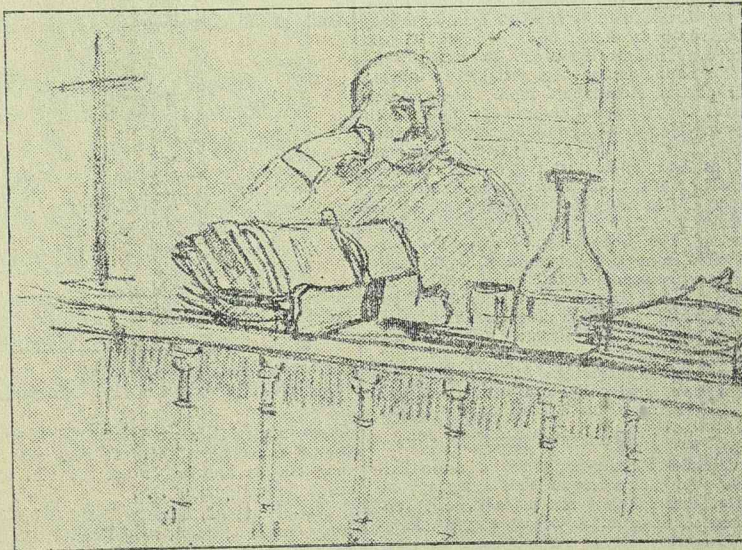
Egy rendőr az egyik most beérkezett kocsit lefoglalja és ide száll be Reinitz a két szuronyos őrral.

Az ügyészségi fogházban már várják az író-dában. Egész csomó újságíró van körülötte, az egyik megkérdezi, hogy utazott Reinitz?

— Egy perccet sem tudtam aludni.

is, akik a legkülönbébb jeleneteket rögzítik papírra.

A teremben nagy a zibongás és a vedők számára fentartott hely előtt egész csomó ember tolong. Dr Simonca György frissen smokkingba öltözve lapozgat az iratai között és mellette ifj. dr Borgida Lajos, aki már szatmáron is védte Reinitzt. A teremben nagy az izgalom és mindenki az ajtóra figyel, ahol Reinitzt be fogják vezetni. Elöl felnyitlik egy kis ajtó és belép a terembe dr Ille. Ader táblabíró, utána Domokos előadó és Mihaescu szavazóbíró. A vád képviselőjének fentartott helyén már ott ül Mircea Nitescu főügyész-helyettes. A

Ille táblai tanácselnök megkezdi Reinitz vallását.

Nem látta-e Borgida ügyvéd urat? Nekem azt mondta, hogy már tegnap este eljön. Simonca ügyvéd urat sem láttam még. Azután áttér az ügyére. En nem tudom, mi lesz itt. Hatvan új tanút adtam be, vajon kihallgatja-e a bíróság. Azt mondja Simonca ur, hogy három napig is tart a tárgyalás.

Az egyik szuronyos őr nem nézi jó szemmel, hogy Reinitzkal beszélgetek és amikor a tábla épülete elé érünk, kijelenti, hogy el kell onnan menni.

Fent a nagyterem már zsúfolt, megtelt érdeklődőkkel. Nagyon sok a nő és nagyon elegánsak a nők. Elöl az újságírók padján körülbelül huszan foglalnak helyet, Erdély minden lapja képviselve van itt és minden laptól van rajzoló

teremben mindenki áll, amikor megszólal Ille elnök.

Megnyitják a tárgyalást

— Reinitz Jakab-bűnügyben a tárgyalást megnyitom. — A teremőr felé fordul: — Jöjjen be a vádlott.

Amíg a teremőr Reinitzért ment, az elnök kijelenti, hogy az előkészületek szabályszerűen megtörténtek és jelen van a vád és a védelem képviselője is. Az ajtóban két fegyőr előtt ott áll Reinitz és az elnök intésére megindul a bírói emelvény elé. Mikor oda ért megáll és mélyen meghajlja magát. Az elnök megkérdezi, tud-e románul, a válasz: nem.

— Hány éves?

- Negyvenhat.
- Felesége?
- Grosz Berta.
- Vannak gyermekei?
- Négy.
- Milyen iskolát végzett?
- Nem végeztem sajnos, csak zsidó iskolát.
- Büntetve volt?
- Igen, 1905-ben fizetésekielenség miatt

Mircea Nitescu helyettes főügyész

és 1916-ban zsarolás és megint fizetésekielenség miatt.

— Üljön le.

Az elnök azután a közönség felé fordul és a következőket mondja:

— A tárgyalás nyilvános, de kérem a közönséget, viselkedjék csendesen, nehogy szükség legyen a törvények alkalmazására.

Ezután Domokos László táblabíró megkezdi a peranyag ismertetését. Hangosan olvassa:

— 1923 augusztus 1-én Grosz Herman nagykirályi vendégloás eltávozott hazulról nagykabálban és csomaggal és azt mondta a feleségének, hogy Szatmárra megy és este visszajön. Nem jött vissza, de küldött egy levelet, hogy Bukarestbe fog utazni. Grosz augusztus 10-én kapott egy levelezőlapot, amelyet ajánlván adtak fel Kolozsváron és ebben újra azt írta Grosz Herman, hogy Bukarestbe utazik és várják vissza. Mikor napok múlva nem jött hír az uráról, Grosz német Reinitzhoz, mert úgy tudta, hogy azzal a férjével együtt utazott egy határmenti községbe. Megkérdezte Reinitzot, mit tud a férjéről. Ez azt válaszolta, hogy semmit. Grosz szeptember 9-én feljelentést tett az ügyészségen férj eltűnése miatt, 11-én letartóztatták Reinitzot, 20-án megtalálták a Sajós-patak mellett Grosz Herman holttestét... Előzőleg 1922-ben eltűnt Leichter Salamon, Lebovics Lipót, Schmuck Herman. A körülmények úgy alakultak, hogy ezeknek a meggyilkolásával Reinitzot vádolták.

Felolvassa ezután Domokos táblabíró a peranyagát, a vádat, a tanúk vallomásait és a védekezést. A szatmári tárgyaláson felvett egész jegyzőkönyvet.

A periratok ismertetése délelőtti 10 óratól kevés megszakítással déli 1 óráig tartott és délután 4 órákor folytatták a tárgyalást.

Reinitz a mozigép előtt

A délelőtti Reinitz-tárgyalást a zurnalisztika és a publikum szempontjából a legnagyobb jóakarattal sem lehetett izgalmasnak, vagy éppen színesnek nevezni. A jórészt elegáns, kalapos és parfümös hölgyek rendületlenül ácsorogtak már kora reggeltől a táblának puritán egyszerűségű folyosóján. A váradi hölgyek még nem látták a fekete szakálas Reinitz Jakabot és a fotográfiai, ponyvafüzetek és a gyilkosságot tárgyaló lapkiadások után ijedősen borzalmas szemű embernek vélték Reinitzot, akiről már messziről súvit a rablőgyilkos. Mikor aztán a fegyőr kísératében megjelent az eles, de idegesen jédt szemű, tiszta külsejű ember, szinte a csalódás hangján, alkbígyesztéssel jegyezték meg az őt mustáló hölgyek:

— Hiszen nem is olyan rettenetes ez a Reinitz. Egészen rendes ember.

Reinitz egy pillanattal ezelőtt még a kezét mosta és fehér, keskeny ujjait gondosan törülgette fehér zsebkendőjébe. Félzség oldalnézéssel vizsgázta a nők tekintetét és határozottan, látszólag teljes fizikai és lelki nyugalommal ment a tárgyalóterembe és leült a székre.

A tárgyalóteremben a közönség rendületlenül és meglepő türelemmel várja, hogy mikor lendül át a Reinitz-ügy egy kis szenzációvá. Eből azonban a délelőtti folyamán még semmit sem kaptak. A száraz ügyiratok felolvasása új dolgot nem nyújtott számukra. Ennél sokkal nagyobb élénkség uralkodott a hosszú folyosón, ahol újságírók, diákok, ügyvédek jártak-keltek. Meggyiszin piros sujtásos dolmányában, kezében méltóságteljes tamburbottal áll a tábla régi derék portása, a népszerű Gyenge bácsi, aki a mai tárgyalásnak kétségkívül a legszínesebb és egyben legimpozánsabb alakja. Hegyesre pedrett bajusza, jóváhis arca feltűnt a tömegével szembe.

Reinitz megkezdi vallomását

Délután négy órákor folytatják a tárgyalást. Bevezetik Reinitzot. Egyenesen a helyére megy és nyugodtan leül a székre. Azután hátrafordul, mond valamit az egyik ornek, feláll és leveti a felső kabátját. Pekete lüszter kabát van alatta.

Bevonul a bíróság és Ille elnök szólítja:

— Reinitz álljon fel. Tudja mivel van vádolva?

— Igen.

— Bünségnek érzi magát?

— Nem.

Olyan határozott a Reinitz hangja, beszéde, viselkedése, mintha valami régi ismerőseivel egy nyugodt kávéházban beszélgetne és nem az ítélőtábla tanácselnöke előtt állna.

Az elnök előbb azokat a kérdéseket teszi fel, amelyek legjobban bizonyították Reinitz ellen és amelyekre a főtárgyaláson nem tudtak határozott választ kivenni belőle.

— Szeptember 10-én miért tagadta, hogy Grosszal együtt utazott el Szatmárról?

— Kérem szépen méltóságos elnök ur, az a Grosz nekem mindjárt gyanus volt...

— Várjon. Most azt mondja meg, hogy miért tagadta szeptember 10-én a rendőrség előtt, hogy Grosszal együtt utazott el Nagybanýára.

— Mert nekem az volt a véleményem, hogy

Reinitz Jakab a vádlottak padján

Grosz megcsinálta az üzletet, el is utazott, elfogták a csempészésnél és bezárták. Grosz német meg odajött hozzám és azt mondta: Reinitz ur maga nekem gyanus...

— Miért kérte maga külön beadványban, hogy Grosz Józsefet, meg Reinitz Fánit hallgassák ki, hogy 1923 augusztus 1—2—3-án maga otthon volt.

— Erről nincs tudomásom.

Az elnök megmutatja neki a beadványt.

— Maga a vizsgálóbíró előtt 1923 szeptember 17-én azt mondta, hogy fenntartja a vallomását, amit a rendőrségen tett, hogy Grosz nem utazott magával.

— Kértem a vizsgálóbíró urat, engedje meg, hogy kérdezzem a védelmet, nem fog-e nekem ártani a Grosz ügye, de nem engedték meg. En az az véleményem voltam, hogy Groszt elfogták.

Ezután az elnök azt akarja tisztázni, miért mondta Reinitz, hogy júniusban volt Felsőbanýán, holott később volt ott.

— Most is fenntartom, hogy akkor voltam és a Leichter testvére is mondta: En ezt a Reinitzot becsületes kereskedőnek ismerem és kezdet is fogtam vele. Nincs is meg az a jegyző-

könyv, amelyet Leichter testvérevel vettem. En nem tudom, hogy tűnt el.

— Rosszul tudja, mert a jegyzőkönyv az iratok között. Október 15-én is leírtam az előző vallomását és 16-án már védekeztem más tét. Azután az elnök kérdésére részletek elmondja, hogy jött hozzá Grosz és ajánlt üzletet, amelyhez 70 ezer lei kellett.

Az elnök igyekezik olyan kérdéseket tenni, hogy Reinitz vallomásával tisztázza az ügyet. Megkérdi, miért utazott el Grossnak egyszeri hívására, holott rendes mielőbb megkérdezte volna, hogy milyen lehetett az üzlet.

— Azt mondta Grosz, hogy nagy, prael, majd a vonatban elmondja és én gond nélkül elutaztam vele. Már előzőleg letam tőle egy levelet, hogy 60—70 ezer leine augusztus 1-re.

— Hol ez a levél.

— Nem tartottam fontosnak, hogy megörizzem. Elveszett.

— Ha Grosz azt mondotta, hogy 60—lei kellene, miért vitt csak 22 ezer leit?

— 22.500 leit vittem! De előbb beírtam a román bankba, mert ott mindig kaptam ha kértam. Az igazgató ur azt mondta: nincs, jöjtek holnap. Kértem a vizsgálóbírógassa ki az igazgatót, de mellőzte. Ez volt nálam idegen pénz is, 150 ezer leicseh korona.

Hogy utazott Grosszal Nagybanýára

Elmondja ezután, hogy utazott Grosszal együtt Nagybanýára. Színerválaját nem beszélgetni, mert tele volt a vonat népekkel. Grosz elmondotta, hogy egy nagyról van szó, aranyat fognak olcsó pénzért és átcsémpészik Magyarországra.

Most már farsztja a kihallgatás Reinitz nagy izzadságcseppek gyöngyöznek a homlokán és Reinitz nagy zsebkendőjével törülgeti. Isten és alaposan mond el mindent, ügyel, hogy az összefüggés meglegyen. Beírt beszéde és szinte páthosszal deklamálnia. Magát mindenütt, mint harmadik személteti. Ha az a Reinitz volt, aki üzletet Grossznak, hogy elmenni Erdélybe, me lozsvárra, akkor miért mondta a Grosz legének, hogy csak estig utazik el és kabátot vitt magával?

Elnök: Appen ellenkezőleg. Ha tudta volna, hogy két hétre utazik el, vitt volna magával ruhát. Ön csalta el őt, hogy nagy üzlettel kecsegtette.

A tízmilliósi üzlet

— En is azt akarom mondani, hogy Grosz tudta, hogy tízmilliósi üzletről van szó és hogy Szatmárra megy a Reinitzhoz, és nem mondta volna a feleségének, hogy elmegy napra. Grosz háromtelekpepen beszélte a napon, mást mondott a feleségének, mást a Róth Mórnak, hát miért mondott Grosz német azt mondja a vádirat szerint, hogy 70 ezer, hanem 150 ezer lei kellett volna a lethez.

— Várjon, ne tüzeljen. Neki is volt tízmilliósi üzlete.

— Azért kellett neki a Reinitz tana mert tudta, hogy a Reinitznak volt pénze.

Elnök: Es ha már megegyezett Reinitz miért volt oly sürgös elutazni, hogy kabátot küül utazott?

— Neki kapós volt az üzlet... Pénz gyors iramban beszél és az elnök rászól: Vigyenek kettős feladatam van. Le kell fordítani románra is, amit mond. Nekem nem olyan nagy ügy ezt megoldani, mint magának beszélni.

(A Reinitz-pör táblai tárgyalását folytatását a 9-ik oldalon adjuk).

Nagyvárad második ajándékkönyvcsoporthja

Apunk vasárnapi számában említettük, hogy első könyvcsoporthjaink ajándékunkat elkapkodtak az előfizetők, akik nekünk új előfizetést gyűjtöttek. Újára bocsájtjuk tehát ezzel újabb könyvcsoporthjainkat, amely duzzad az értékes, irodalmi értékű művektől. Valóban helyi fáradság kell ahhoz, hogy valaki a Nagyvárad-nak egy előfizetőt szerezzen és az jutalmul öt könyvet kap, sőt, ha ez az új előfizető negyedévre rendeli meg lapunkat, akkor is könyv az ajándék. Újabb könyvcsoporthjaink következő művekből áll:

6. Molnár Ferenc: Égi és földi szerelem, Molnár Ferenc: Liliom, Grácia: Mint szelben a nap, Pásztor Árpád: Regényalakok, Le Bon: A házasság eleje.

7. Herczeg Ferenc: Alomország, Weymann: A varázsló, Tolsztoj: A hamis bankó, Wallefe: Szerelmes Magdolna, Janson: Az élet kertje.

8. Herczeg Ferenc: Napnyugati mesék, Ferenczy Árpád: Nádja forradalma, Kipling: Történetek, Moly Tamás: A jöttment, Lesnai Anna: Desert.

9. Molnár Ferenc: Az üvegcsipő, Balzac: A nagy ház, Ujhelyi Nándor: Jack Fun császára, Lőrincz György: A kék ember, Tolsztoj: Napoleon fia.

10. Molnár Ferenc: A vörös malom, Molnár Ferenc: Üvegcsipő, Molnár Ferenc: A hatyru, Molnár Ferenc: A farkas, Molnár Ferenc: A nagy.

11. Majthenyi György: Majális, Phillip: A nagy apó, Pásztor Árpád: Regényalakok, Ferenczy Árpád: Andreiev Nádja, Wohlbrück: Démon.

12. Herczeg Ferenc: Napváros, Schulz: A nagy malom, Surányi Miklós: Floriche, Nagy Endre: Szent Katalin vőlegénye, Benedek: A nagy járó Tarr Lőrinc.

13. Pásztor József: A nászhajó, Lőrincz György: Falusi potentatok, Balcom: Nagy Nádja kis barátja, Weymann: A varázsló, Tolsztoj: Ma-Eddin kincse.

14. Pekár Gyula: Amazon királyné (két kötet), Benedek: Pokoljáró Tarr Lőrinc, Tschudy: Napoleon fia, Kipling: Történetek, mesék.

15. Márer: Három Randolph leány, Szép Er-

nő: Élet-halál, Weymann: A varázsló, Kipling: Történetek, mesék, Ponson: Ma-Eddin kincse.

36. Kóbor Tamás: A csillagok felé (két kötet), Balla Ignác: Anonima levelei, Ábel: Hires színésznők, Herczeg Ferenc: Alomország.

37. Surányi: A mester, Anders: Madagaszkár, Lagerlöf: Szent Veronika zsebkendője, Jan Rameau: A granadai róza, Tormai: Viaszfigurák.

38. Molnár Ferenc: Liliom, Pásztor Árpád: Regényalakok, Hevesi: Az igazi Shakespeare, Balcom: Nagy Napoleon és kis barátja, Tolsztoj: Serebrani herceg.

39. Herczeg Ferenc: A dolovai nábob leánya, Ferenczy Árpád: Andreiev Nádja, Anders: Madagaszkár, Tschudy: Napoleon fia, Lesnai: Edenkert.

40. Herczeg Ferenc: Bizanc, Grácia: Mint szelben a nád, Weymann: A varázsló, Wallefe: A szerelmes Magdolna, Ujhelyi A kit a nők szeretnek.

41. Molnár Ferenc: A hatyru, Stevenson: A buvós palack, Balzac: A házassági szerződés, Balcom: Nagy Napoleon és kis barátja, Le Bon: Nyolcat ütött az óra.

42. Molnár Ferenc: Az üvegcsipő, Madzsar: Az ember származása, Hevesi: Az apja fia, Ferenczy: Nádja forradalma, Terrail: Ma-Eddin kincse.

43. Molnár Ferenc: Farsang, Herczeg Ferenc: A honszerző, Zathureczky Berta: Simonyi öbesterne, Janson: Az első emberpár, Stanley F. Weymann: A varázsló.

44. Molnár Ferenc: Színház, Herczeg Ferenc: Gyurka és Sándor, Janson: Az edenkertje, Hevesi: A hadifogoly, Sebestyén: Shakespeare és az angol renaissance.

45. Molnár Ferenc: Színház, Lovik: A keresztuton, Benedek: Pokoljáró Tarr Lőrinc, Komáromi: Elment a nyár, Tschudy: Napoleon fia.

46. Sand George: Ök ketten, Helai Jenő: A tündérlaki lányok, Pásztor Árpád: Regényalakok, Hevesi: Az apja fia, Tolsztoj: Serebrani herceg.

47. Molnár Ferenc: A vörös malom, Ferenczy: Nádja forradalma, Pierre Louys: Aphro-

dite, Daudet: Tartarin az Alpokon, Kabos: IV. Péter asszonyai.

48. Molnár Ferenc: Színház, Eje: Madagaszkár, Nagy Endre: Sienai szent Katalin vőlegénye, Weymann: A varázsló, Benedek: Pokoljáró Tarr Lőrinc.

49. Beniczky: Atültetett virág, Szomaházy: A csipkeverő leány, Kner Izidor: Aforizma, Nagy Endre: Sienai szent Katalin vőlegénye, Tschudy: A Napoleon fia.

50. Werner: Andrásfalvy de Andrásfalva, Herczeg Ferenc: Mutamur, Feuillet: Egy nagyvilági házasság, Weymann: A varázsló, Moly Tamás: Az igaz élet.

51. Molnár Ferenc: A farkas, Leblanc: A négy vörös gyémánt, Leonid: Anathema, Somlay: Boldogasszony szolgája, Schumacher: Lord Nelson utolsó szerelme.

52. Molnár Ferenc: Égi és földi szerelem, Mahler: Dianna, Spenczer: A katonai és iparos társadalmak szociológiája, Krúdy Gyula: A vörös postakocsi, Frank Heller: A nagyherceg pénzügyei.

53. Molnár Ferenc: A vörös malom, Twain Mark: Az ostoba Wilson, Bródy: Királyidillek, Endrődy Sándor költeményei, Gárdonyi: Annuska.

54. Szép Ernő: Élet-halál, Nirschy: Tánc, Moly: A jöttment, Daudet: Tartarin az Alpokon, Tolsztoj: A hamis bankó.

55. Molnár Ferenc: A vörös malom, Novella nagymesterei I. Oroszok, Herczeg Ferenc: Bizanc, Weymann: A varázsló, Tschudy: Napoleon fia.

56. Csathó Kálmán: Ipolyka, Szép Ernő: Élet-halál, Prévost: Női levelek, Lesnai: Edenkert, Kipling: Történetek, mesék.

57. Molnár Ferenc: Üvegcsipő, Molnár Ferenc: Testőr, Ambrus: A kritikáról, Lovik: A keresztuton, Leblanc: Nyolcat ütött az óra.

58. Molnár Ferenc: Égi és földi szerelem, Herczeg Ferenc: Napváros, Hevesi: Az igazi Shakespeare, Tschudy: Napoleon fia, Ferenczy: Andrejevna Nádja.

59. Molnár Ferenc: Liliom, Blicher-Clausen: Feri bácsi, Bródy: Királyok, Ujhelyi: Jack Fun császársága, Moly: A szenzáció.

60. Bruun: Az ígért szigete, Bródy: A nap

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy negyven év óta világszerte elismert eredeti legjobb

Guttman-féle elszakíthatatlan ruháink,

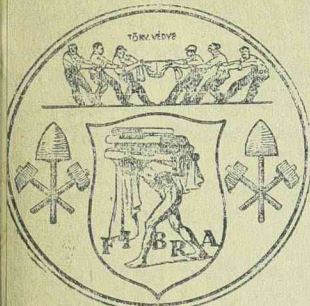
raglánjaink, valamint előírások iskolai egyenruháinknak eladásával Oradea-Mare és vidékére

Lukács Ferenc & Co. céget Str. Alexandrii (Teleki-utca) 2.

biztunk meg, amely cég ezen összes cikkeinket **eredeti gyári áron** bocsájtja a tisztelt vevőközönség rendelkezésére. — Kiváló tisztelettel

FIBRA R. T. Str. Tache Ionescu 10

Mosse hirdetés

Szíves tudomására adjuk t. vevőközönségünknek, hogy a kiváló gyártmányu **Guttman-féle raglánok és diákegyenruhák kedvezményes** feltételű eladását október hó 1-én megkezdjük

Gyári ajánlat:

Tiszta gyapjú dublé férfi-raglán minden nagyságban

Szülők figyelmébe! Előírások diákegyenruhák 32—36 (rövid nadrág) 38—42

További szíves pártfogást kér teljes tisztelettel

LUKÁCS FERENC & Co. STRADA ALEXANDRII 2. VOLT TELEKI-UTCA 2.

Intézkednek 5% külön engedmény!

Rp.	3 hó	5 hó
2800.—	2940.—	3150.—
1240.—	1300.—	1365.—
1680.—	1760.—	1840.—

Iovagja, Lagerlöf: Szent Veronika zsebkezdője, Werner: Forgács Simon, I. II., III., IV.
61. Kipling: Történetek, mesék, Szomaházy: A csipkeverő leány, Herczeg Ferenc: A honszerző, Lagerlöf: Szent Veronika zsebkezdője, Hevesi: Az apja fia.

62. Lovik: Az aranykéz, Gustave Le Bon: Az igazságok élete, Pásztor: Találkozásom Poe A. Edgarral, Janson: Az édenkertje, Janson: Az első emberpár.

63. Dr Balanyi: A Balkán-probléma fejlődése, Elvestad: A kapitány, Majthényi György: Majális, Meyrink: A zöldarcú kísértet, Drasche: Éva kis keze.

* Erdős René frappáns szenzációs sikerű regényének a „Hármas és Herceg” folytatása a „Meztelen táncos” már olvasható a Hegedüs Hirlapiroda könyvtárában.

Gyönyörű gyermekköcsik nagy választékban Ifj. Sonnenfeld Józsefnél, Sas-palota.

* Őszi szezon a Tátrában. Évek óta nem volt a Tátrában olyan szép őszi szezon, mint az idén. Máskor szeptember és október hónapok esős idők szoktak lenni, most azonban a nyáron az eső kitombolta magát és a Tátrában gyönyörű napfényes ősz van, amely a legideálisabb magaslati gyógyúrást és pihenést kínálja a látogatóknak. A Tátra éppen ezért az idén szeptemberben is látogatót. Kora reggeltől alkonyatig meleg napfény árad szét az egész fenyvesrengetegen, a déli órákban pedig harmincfokos nyári meleg ragyog. Felvilágosítást ad a Tátrafüredi igazgatóság (Stari Smokovec).

PERZSASZÖNYVEK részletfizetésre is kaphatók STERNBERG-nél Bul. Reg. Ferdinand 14

* Fényképészeti műtermem megnyitott Regele Ferdinand (Rákóczi) ut, Bazarepület (volt Molnár műtermem összes helyiségeiben.) Kertész fényképész.

Játék-árak és legújabb faconu ridikülök Engel Lajosnál Sas-passage (volt Enyveshát helyén)

* Női bajknál Pöstyén iszapfürdő páratlanul hatásos, természetes irrigációt jelentenek, miért is a kúra eredménye meglepően gyors és biztos. A Thermia Palace, mely a fürdőkkel egybeépült, a legpompásabb kényelmet nyújtja. Minden igényről legjobb gondoskodást. Jó polgári penzió lakással már napi 50.— kc.-től feljebb. Felvilágosításokat nyújt a fürdő képviselője: Singer László, Timisoara 11. Strada P. Tegle 2.

Bródy: Rembrandt fejek 150 lei.

* Flegmann Armin-cég szövet- és szörme-felöltő ujdonságai megérkeztek. Olcsó szoid árak.

Tanuló zongora 15000 leiért kapható Bulev. Regele Ferdinand 14. sz. STERNBERG-NÉL.

* A Wienerin legújabb száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodába nagyon szép modellekkel és szabásmintával. Ára 40 lei.

GAMBRINUS Sir. Take Jonescu (Körös-utca) 1. sz.

* Legolcsóbb szörme-beszerzés Kolár-nál, Nicolai Jorga—Zöldfa-u. 5.

GAMBRINUS-MENU
50 lei 6 fogásos ebéd-va- 50 lei
csora fél vagy egész
hónapra — naponként előfizethető.

* Szabónok figyelmébe! A Chic Parisien legújabb 326-os dupla száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodába.

* Megjelent Bashkirtsefi Mária „Intim vallomásai”. A világhírű „Napló”-ból kihiagyott intim részletek első szerelméről. Ára 150 lei. Kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

A betörők klubja

Irta HENRY A. HERRING

30

I. kötet.

Az egyetlen ember, aki a szanatóriumban Roker megérkezése fölött bosszusnak látszott, Mr. John Pilgrim volt, a newyorki fakirály.

— Ezért volt hát tegnap este olyan átkozott udvarias velem — dadogta. Azt hiszi, hogy mert az ötödik Avenue leányai a brit arisztokrácia után annyira bomlanak, csak oda kell vetnie a keszkenőjét Marionnak, hogy felvegye. Kissé pimasznak találok e feltevést és örülök, hogy Marion ma nincs itthon. Kényszerű udvariasságból meghívtam őt ma estére és nem szívesen bár, de előzőken leszek hozzá, — de hűlyeséget nem tűnök. Ha azt hiszi ez a ficsur, hogy engem hízkeléssel lakaphat a tíz körömről, hát esküszöm, hogy elszámította magát és meg fog engem ismerni.

Nem kínálkozott azonban aznap se mód, se alkalom, hogy Lord Roker megismerhesse volna a mérges öreg urat, mert a lord mindjárt reggeli után Rylstoneba ment és csak vacsorához érkezett haza.

Legalább tízenyolc hölgynek a toalettje volt elegánsabb ez este, mint közönségesen, de Lord Roker nem látszott ezt észrevenni és egy felórát eltöltve a dohányzóban, fél 9-kor bekopogtatott a Mr. Pilgrim ajtaján.

— Jó estét, lordom — szól Mr. Pilgrim kereszt udvariassággal. Parancsoljon helyet. Szivar? Ezeket nagyon ajánlhatom. Kellemes napja volt? Hogy tetszik Önnek a hydro?

— Köszönöm, — mondta Lord Roker fogai között a vastag Bock-kal, miközben hanyagul csezkedett az öblös karszékekbe.

— Egész nap falun voltam s a hydroból még semmit se láttam. Ugy látszik azonban, csinos. Mindenesetre Ön nagyon szépen lakik.

— Igen, — mondta Mr. Pilgrim ötletesen. — Lássá, én mindenholva mintadarabokat viszek magammal és mindig a legjobbakat. Ez a szoba Hependales és Chippelwhites mesterműveivel van butorozva. Leányom gyűjti az ilyesmit. A képek Jones- és Rosettitől valók. A szomszéd szobában vannak a történelmi becsü holmijaim, amiket már említettem. Mielőtt azonban ezeket megnézzük, szeretnék Öntől némi felvilágosításokat kérni.

— Készséggel, ha módomban áll.

— Mődjában áll, lord. Mindjárt megmagyarázom, hogy mit gondolok. Most vagyok először Európában, de többet szeretnék róla tudni, mint a legtöbb amerikai, aki ide jön. Én nem elégsem meg azzal, hogy Shakespeare sirját, meg a windsori kastélyt lássam s aztán kijelentsem, hogy ismerem az országot. Szeretném megismerni az embereket is, akik ma ezt a földet lakják s ez persze a vasuti fülkében nem megy. Ezért jöttem egy szanatóriumba. Itt aztán megkapom azt, amit a titkárom az egész nemzet kifejeződésének nevez. Itt tanulmányozhatom az embereket, mert hazatértem után egy könyvet akarok kiadni. Nos, mondja meg lord, mik az Ön általános nézetei?

— Tisztelt uram, erre kissé nehéz felelni. Annyit azonban mondhatok, hogy nagy általánosságban meg vagyok elégedve a dolgokkal úgy, amint vannak.

— Felteszem, hogy Ön az urakházának örökös tagja? — kérdezte Mr. Pilgrim.

— Egyelőre még nem — válaszolta Lord Roker —, de talán leszek még egyszer.

Es micsoda különleges élettelje van Önnek? — Ha Ön ezzel egy foglalkozást, üzletet, vagy hivatást gondol, akkor semmi. Naplopó vagyok.

— Naplopó? El vagyok ragadtatva! — kiáltotta Mr. Pilgrim, érdeklődéssel húzva közelebb székét. — Halló, Marion, már visszajöttél? — fordult azután az ajtó felé.

Roker is megfordult és az ajtóban egy meglevődedt Romney-képet látott: egy sugárzó szépségű leányt.

Marion közelebb lépett, a csillár fénye megcsillant dióbarán hajkoronáján.

— Lord Roker — leányom, mutatta be őket Mr. Pilgrim egymásnak.

A leány mosolygott és apró kezét nyújtotta. — Remélem, nem zavarok valami komoly tárgyalást — mondta tétovázva.

— O dehogy — sietett Lord Roker a válasszal. Aggódott, hogy a bájos jelenség eltűnik. Széket tolt felé és a bájos leány bágyadtan ült le.

— Nos, mit vásároltál Yorkban? — érdeklődött Mr. Pilgrim.

— Nem fogod eltalálni. Három ócska órát.

— Hármát? — kiáltott fel Mr. Pilgrim. — Sheratonok? — fűzte aztán kérdőleg hozzá.

(Folyt. köv.)

Tízezer példányban jelenik meg a

NAGYVARAD

közel 200 oldalas új

NAPTÁRA

Ezt a naptárt minden megkapja ingyen, aki

NAGYVÁRAD-OL

állandóan olvassa.

Hirdetésekre

a naptár részére felvesz a Hirdetési Iroda és a Rudolf Mosse Hirdetési Iroda, B-dul Reg.

Ferdinand (Rákóczi-ut) 14. sz.

HACKMAYER

uri szabó üzletében Avram Iancu (Kossuth-utca) 14. sz. eredeti angol őszi szövet különlegességei megérkeztek.

MATHAN
GYERMEKCIPO
hízárolag REICHARDNAL.

Szörmeárak
óriási választék az eltűnő olcsó árban
Masits szücs
szörmeáruházában, Str. Vlahuța (Szt. János-ut) 2.

Betegeknek és üdülőknek

őszi utószezonra legjobban ajánlható az

Elénapiencia
Abbáziában

Lakás, bőséges étkezés napi 25 lira. Felvilágosítást utazásra, vizumokra vonatkozólag ad

Hegedüs Hirlapiroda
Gradea-Mare.

A veszedelmes Rubin

Magyar hullák a Hudsonon — Magyarok szárai a Unió fogházáiban

III.

Mulori kivándorlási cikkemben megírtam, az Auschnitt-család már a háború előtt a lezárdaabb gyárosa és vállalkozója Romániának. Tisztelet, becsülés vette könyveiketől befolyásos familiát. Vasárnap, artelepek birtokosai. Auschnitt egyik fiúja tartozott a bekében a Cunard Line hajóutasasság képviselője is, de később fellelkesen áruszállítással foglalkozni kívánt, kivándorlók hajógyeivel. Háború után azonban észrevette a csapás színeket vett a kivándorlás, az az előkelő cég szájaizének nem felelt. Úgy volt, hogy éppen ezért beszűntek ezt az ágát, a csúf mesterséget nem néhez méltatlannak tartotta, de végül a kármester, illetve Chrennitzer nem tudta kára bízta, aki átszervezte a kivándorlót. Chrennitzer később innen kiállt a Hollandi Lloyd vezetését és kitért szárnyait a határszélekre, a Románia területére. A Rimanóczy-utcan a Lloyd Regal Orlandez, a Hollandi irodáját felitűtötte két év előtt. Chrennitzer ma a legerősebb, mert képviseli a Kir. Lloydot. A legkisebb kivándorló társaság volt az. Igen gyengén ment az üzlete, aminek igazgatója megismerkedett Salem kir. Lloydal, hogy a brazilai korszakban székelt kiküldött a rabszolgák zere. Salem koncessziót szerzett a Hollandi Lloydnak, amely a legvacakabb, legbajjal szállítja a Rimanóczy-utca szegény biharmegyei kivándorlókat Dél-kele. És a magyar kivándorlók véres eladott, megsíratott földjük, házuk haraállította a rosszul menő társaságot, a Kir. Lloydot.

Ebből a példából is látható, mennyi jó van a kivándorlási ügynökségek az indított magyar paraszt családokért. Ezt a pénzt pedig, illetve a lelkeket a vágószállítás a zugügynökök, akik a falvakban székeltnek. Között a zugügynökök között a haza legvárosabbak, legveszedelmesebbek Rubin Dávid szatmári lakos. Férge becseszkálás ember, — a leírás szerint, mint a kigyó. Ő tudja legjobban, az azok a szegény családok, akiket rázta eladására s elszállított Brazília, Kanada, vagy Mexikó felé. Rubin nagyon tudja, hogy nem lehet átszökni. Canadából kiküldött, vagy Cubából az Egyesült Államokba az újságokból is olvassa, hogy az amerikai egységeim lövők le az átszökni és a határt képező Hudson folyón sokszor holtteste uszik alá átlukasztva a víz golyóitól. Azt is tudja, hogy Mexikóban lehet átszökni, mert a vezetőket raboláson a helyzet Cubában is, de Rubin üzlet. Nem hatja meg az apró gyermekeket, akikről tudja, hogy nyomorultul elpusztult Braziliában, fergek között látják viszont a bihari rónát. Az ellen hadbírósi eljárás folyik. Október 18-án van kitűzve a tárgyalás, vád ellene, ami működését a legjobban az, hogy katonaköteleseket csemetéket a határokon, hogy Dél-Amerikába levelekkel román földműves családokat küldött ki, ügyesen átcsémpészve a határokat 18 vádoltól ül Rubinnal együtt a vádlóknak október 18-án.

A veszedelmes és vakmerő Rubin Dávid a bizonyítéka annak, milyen jól jöve a kivándorlók. Mert ez a lelkes ügynök, aki számos ügynökkel dolgozik, és képpen lekenyerezett paraszttal, és Nagyváradra tette át székhelyét.

A Vulcan (Nagy Sándor-utca) elején a korszakban berelt egy üzletet évi 70 ezer forintért. Üzletvezetőnek alkalmazta Schreier ügynököt, aki 8 ezer leírta. Schreier pedig utlevéltűzletet ráruházta hasonló ne-

vű unokaöccsére. A két üzlet egymás szomszédságában van. Egyforma célt szolgálnak: a kivándorlók előkészítését. A magyarság, többség, svábság, németiség — de ha lehet: suttymóban a román paraszt — kivitelt Braziliába. Jaj annak a szerencsétlennek, aki az üzletbe betér, az ügynökök csábításainak enged. Annak sohasem lesz virágos sirja, annak testét a brazilai fergek fogják szétmarcangolni, valahol az őserdők, a mérgező kigyóktól hemzsegtető ültetvények között.

Rubin Dávid állandóan Szatmáron lakik, a határ közelében. Mindig éjjel utazik. Ha Nagyváradra jön, egész nap az üzlet homályos mélyén tárgyal üzletvezetőjével, Schreierrel és éjjel utazik haza. Nem szeret Nagyváradon napot tölteni. Ő tudja, hogy. Egyébként kegyetlen ellenfél a saját kollégáival szemben is. Amikor még szabad préda volt a szegény kisebbség az ügynököknek, egyik a másikat érte a falvakban, Rubin észrevette, hogy a Lloydul Regal Orlandez főügynöke, Heller Samu portyázik a szatmármegyei falvakban. Valami ürüggyel Rubin Dávid feljelentést tett a csendőrségen és Hellert letartóztatták. Csak huszonegy óra múltán sikerült kiszabadulnia Hel-

lernek a kolléga körmei, illetve a csendőrök kezéi közül. Ez Rubin, aki most a hadbíróság elé kerül. Egyébként a Rubin-Schreier-ügynökség palesztinai utlevelekkel is foglalkozik, de nem magyarázzák meg a feleknek, hogy kinek lehet kiutazni Palesztinába és kinek nem. Sok szegény ember hiába csináltatja meg a drága pénzbe kerülő utlevelet, sose juthat ki vele Palesztinába.

Az északamerikai Unió törvénye öt esztendői kényszermunkával bünteti azokat, akik utlevél nélkül szöknek át határain. Az itt dolgozó ügynökségek számos embert szállítottak ki a túltöltött Canadába, Mexikóba azzal a biztatással, hogy onnan könnyen lehet átszökni a határon az Unió területére. A Hudson-folyó őrsége egyszerűen lelövi a csónakon átszökni akarókat, a mexikóiak legyilkolják, viszont aki nappal jut át, azt elfogják s öt évi kényszermunkára szállítják. Rengeteg magyar sínylődik az Egyesült Államok börtöneiben, akikről egyszer csak megszabad minden hír, de ha kiszabadulnak, ugyanoda dobják vissza őket, ahonnan átszöttek.

A kivándorlók nyomoráról minden szónál többet mond a két Rosinger-gyermekek tragédiája, akik néhány nap előtt jöttek haza szüleik nélkül Braziliából.

(Folytatom.)

Mit látott egy szegény nagyváradai zsidó ember a nagyvilágban

Két évig Svájcban, Párisban, Antwerpenben és Londonban
Egy hétig utazott, csak hogy az ünnepekre otthon lehessen

Berliner Mór, a tengődő és becsülettel küködő kis emberek nehéz sorát cipelte egy életet keresztül. Volt kereskedő, ügynök, járt a vidéki falvak rögös útjait egy csomagban is elérő portékáival, csak hogy két keze nehéz munkájával valójában kiizzadja a mindennapi kenyeret és legfőképpen pientek estére a fehérebb kalácsra valót. Mert a leketeszakálás, bus szemű és még javakorban lévő zsidó ember: családjának és hitének fanatikusa. Piciny kis lakása van a Cuza Voda (Szacsavay)-utca 19. számú házban. Mégis fizikailag föl nem mérhető, az átlag konfortot élő ember szerint is alig magyarázható élet folyt le béke és lstenben vetett megőrhettelen bizalma között a szűk falak között. Két nagyobb fiú az iskolát, egy virulóan szép hajadon leány az üzletet, varrodát járta ebből a párány, de meghittent tiszta otthonból, ahol a hitves a munkának él, a családát a márol-hónapra való feltétartás igáját vonja. Mert Berliner Mór csak egy kis zsidó. Nem volt spekuláns, üzér, nem volt koncepció. Semmiféle konjunktúra nem lendítette a váratlan szerencse és a hirtelen megdagadás szekerére. Szegény ember maradt mindvégig, csak a vágy élt benne, hogy jobb és szebb napokat teremtsen. Másfél esztendővel ezelőtt — sok töprengés és almatlan éjszaka után — végre megérlelődött benne a nagy elhatározás: elmegy a világba szerencsét próbálni. Hatalmas nyugati empórumokba, világvárosokba. Páris, London, Zürich, Amsterdam képe rajzolódott ki előtte a kis szobában. Óriás városok, nagy keresleti lehetőség — gondolta és egy szép napon — nehéz és könnyekkel teli bucsu után — már vitte is a vonat a kis váradai utcából Berliner Mór — Svájc felé. Másfél év alatt — hosszabb-rövidebb ideig — tartózkodott Zürichben, Bazelen, Geniben, majd Párisban, hosszabb ideig Amsterdamban, Antwerpenben és bolygó útjának vagy egy jó felosztendeig állomása volt a világ legnagyobb városa: London.

Közel két esztendő, élményekben, nagy mozgalmakban, szépségekben és családokban egyaránt gazdag világljárása után most hazaérkezett Berliner. Szinte hihetetlen utánjárás, küzdelem, tornyosuló akadály után sikerült úgy intézni dolgait, hogy

pontosan a nagy ünnepekre,

a szent pientekre érkezzen meg Váradra. És ez sikerült is neki.

Berliner itthon van és boldog. Szakálába ősz

szálakat vont az idő és a gond. Külsőben a nyugati európiér színt vette föl. Kék zakettje, angol kemény kalapja egy kissé idegenül hat mai környezetében. Szívesen beszélget — egy nyugodt és becsületes zsidó csöndes derűjével — arról, hol járt és hogyan ment sora.

— Nagyon kevés pénzzel, de itteni jó embereim meleg ajánlásaival indultam el először Svájcba. Zürichben, Bazelenben és Genfben először a csipke-szakmához fogtam. Azelőtt alig értettem hozzá, de eladni mégis tudtam. Mint helyi ügynök kerestem a kenyerem. De ezek túlságosan luxusvárosok. Gazdagoknak és nagy-pénzü idegeneknek való hely. Csakhamar eljöttem a városok-városába: Párisba. Egy kicsit megszüdtem attól a tényről és pompától — mondja értelmes disztinkcióval Berliner — ami clebem tárt. De én Párisban nem Párist mentem keresni, hanem a munkát, a kenyeret, a hitsorsosaimat. Ott volt a zúgó Páris Chettója. Az egyetlen hely Franciaországban, ahol szívesen beszélnek az emberek — németül. Ajánlólevelem volt és megindító testvéri érzéssel fogadtak. Nemi kölcsönt ajánlottak föl és erős munka után sikerült is azt visszaadnom. Én azonban tovább yagódtam és főleg Antwerpenbe, mert úgy tudtam, hogy ott élek a legvalóságosabb, az igazi zsidók. A Montyore-egy-lethez utasítottak, ahol ingyen jegyet kaptam Antwerpenig. Csodálatos egy város ez — áradozik Berliner. — A pompás tengerpart, az óségi város, a híres templomok. Elmondhatom, hogy a háború óta idefelfeléldött a zsidóság zöme.

— Rendkívül sok a magyar zsidó is itten, akik közül sokan meglepedtek, családjukat hozták ki és főleg gyémántkereskedéssel foglalkoznak, de vannak sokan, akik az ékkövek csiszolásának mesterségét is eltanulták már. Megérkeztem Antwerpenbe és nem ismerem egy lelkét sem. A tengerparton állt egy szerény külsejű zsidó ember, aki megkérdezte, hol fogom a szent szombatot eltölteni?

— En már hivatalos vagyok egy jó zsidó ember házához — mondotta és a nevét is megjegyezte az illetőnek.

— Ugy — felelt az illető. Na valószínűleg én is ennek az urnak az asztalánál fogok vacsorázni. Pientek este prezentálom magam a házban, ahol már tizenhárom ülték az asztalnál, többek között az a kedves öreg ur is, akivel én az állomáson találkoztam. Bemutakozásnál nagy meglepetéssel konstatáltam, hogy az illető

Horay és
Andriska

Nagyvárad legrégibb szücs és
szörme nagyáruházában Bul. Reg.
Ferdinand (Rákóczi-ut) 8 szám alatt

Szörmeáruk nagyválasztékban
Hosszu sil bunda 11,000 leltől.

ur a házigazda az az ember, aki engem mint szegény idegen zsidót házához invitált és aki tényleg ott ült közöttünk szerényen, kedvesen — a maga asztalánál.

— A Ghetóban, ahol mindent tudnak, adták értesemre, hogy az antverpeni hitközség elnöke Ullmann Lipót, a városi Ullmannok rokona. Nála is jelentkeztem, ő is a legjobb tanácsokkal látott el és segítségemre volt. Antverpenben jól ment sorom, keresem is szépen, de természetesen csak annyit, hogy magamat fentarthatassam és hogy a családomnak ide Nagyváradra megküldhessem az élnivalókat. Takarítani, sajnos, nem tudtam. Néhány hónapi munka után Londonba vágytam. Igen ám — mondtam magamban, — de hogy jutsz el te oda szegény Berliner pénz nélkül, amikor már az állomáson legalább husz fontot, tehát 20 ezer lejt kell felmutatni bizonyosságul annak, hogy nem leszek terhére az országnak. Itt is a zsidóság, a mindenütt megnyilvánuló nagy őszinteség és testvériség segített rajtam. Ullmann hitközségi elnök ur 2000 belga frankot adott át nekem azzal, hogy Londonban egy rokonához juttassam. Ezt az összeget felmutathattam volna, mint vagyoni bizonyítékot, azonban nem volt szükségem rá, mert a londoni utlevél-állomáson igen előzékenyen fogadtak és passzusomat úgy állították ki, mint aki átmeneti utas és megbecsült külföldi kereskedő.

— Na itt van London! — mondtam magamban. Ebben a rengeteg városban vagyok, a hol közel 8 millió ember él és vagy kétszáz vasuti állomásról terelődnek a rengeteg tömegek a város belsejébe. Egy lelket nem ismertem. Első utam dr. Schönfeld londoni főorvoshoz vezetett, aki nagyváradi ember és engem is hazulról jól ismer. Ő szintén ajánlásokkal, utasításokkal látott el. Londonban kezdetben piacúsor voltam, de később mindjobban megbecsültek, bizalommal voltak irántam. Már értékesebb árukollekciókat is kaptam, finomabb foglalkozáshoz jutottam és panasz nélkül ment a sorom és küldhettem haza pénzt. E mellett tudásvágyamat is kielégíthettem a rengeteg látnivalókon. Jártam a múzeumokba, forgódtam a híres Cityben, sőt egy teljes napot töltöttem a világkiállításán is, amely nekem mindössze csak három schillingembe került s láttam ott a világ csodáját, mindazt, amit csak szem elképzelhet s amelynek elmondásához az én szavam és fantáziám vajmi gyöngye. Londonban is jó zsidókra akadtam, bár meg kell vallanom, hogy kevésbe vallásosak, mint az antverpeniek.

— Így élttem én kérem, a világ nagy városaiban. De akár jó, akár rossz volt a sorsom, mindig vágyódtam haza, a családom körébe, mert tudtam, hogy számomra az egyedüli kincs mégis csak odahaza van. Nem gyűjtöttem vagyont, nem szórta rám két kézzel gazdagságait a szerencse, de nem panaszkodtam. Láttam, tanultam, tapasztaltam és a mi legfontosabb: meggyőződtem arról, hogy bármire visz is az út messze idegenben, nagy világvárosok falai között, egy kis szegény zsidó mindig megtalálja a maga asztalát, segítségét és boldogulásának kiindulását — zsidó hitsorsosai között.

— Most már csak egy kérdés izgatott, hogyan jutok én haza úgy, hogy a szombatok szombatja már otthon találjon. Hihetetlen, hogy mennyi küzdelmen akadályon mentem keresztül hogy ez sikerüljön. Prágába jutottam el késő éjszaka s egy kis korcsmában vártam me a hajnali, hogy hitsorsosaimat fölkeressem. Pitymallott, amikor észrevettem, hogy a híres prágai zsidótemplom közelébe hitsorsosaim érkeznek imakönyvvel a hónak alatt.

— Na már jó helyen vagyok — mondtam. — Bemutatkoztam. Megöleltek, megcsókoltak. Kivettem zsemből a mindig nálam lévő „tíleimmet”, imaszijamat és elkálauztam ebbe a több ezer éves zsidótemplomba, amely a híres zsidó múzeum és a nem kevésbé híres prágai zsidótemető közelében van. Érdekes, hogy több emelet mélységben jutottam le a templomba, a hol ezer éves emlékek lehetete csapott meg.

— A prágai zsidók láttak el kedvezményes utalvéllel is és ime csernyi bajok után, esztörtök estére megérkeztem Nagyváradra családomhoz, ahol megadta az Isten nekem, hogy meggyújtsam a péntek esti gyertyákat és a fehér abrosz mellett az én rég nem látott és szerető családom között elmondhassam, hogy mit láttam Svájcól Párison és Londonon át a nagyvilágban.

Vásznakat, chilifonokat megbízható minőségben LEITNER MARTON R. T.-nál vehet.

A tátrai nőgyilkos szökést kísérelt meg a vizsgálobíró szobájából

Megirta a Nagyvárad Bazant Henrik csehslóvák kereskedőnek óriási szennációt keltő bűnügyét. Bazant három nő meggyilkolásával van vádolva. A nyomozás most már valószínűnek látja azt a feltevést, hogy a vérbajos és a szexuálisan terhelt Bazant nem rablási szándékkal ölte meg a két nőt, hanem a lányok megfertőzésével ráháruuló felelősség alól akart kibújni. A tegnapi napnak az volt a legszenzációsabb eseménye, hogy a gyilkos a prágai törvényszéken szökést kísérelt meg, amelyet csak a vizsgálobíró hiedegvére és lélekjelenléte akadályozott meg.

Bazant, aki az utolsó napokban már teljesen megtörtnek és apatikusnak mutatkozott, ezúttal is teljesen higgadtan és csendesen viselkedett. Mivel a vizsgálobíró a jegyzőkönyv hivatalos és sablonos részét kezdte írni, megengedte, hogy a fogoly egy padra leüljön. Bazant leült, kezét a térdre rakta és fejét lehajlította.

Pár pillanat múlva azonban villámgyorsan fölugrott, egy szempillantás alatt az ablaknál termelt és fejét nekiugrott az ablaknak. Az ablaküveg csörömpölve tört be. Egy pillanat és Bazant már kiugrott volna az utcatorlatába. A vizsgálobíró azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, az ablakhoz ugrott és megragadta Bazant lábát. Reiskék irnok és a fogazáró segítségével lefogták a szökni akaró gyilkost.

Bazant fején erősen vérzett. Levit drázonnal bekötötte sebeit és visszavitték cellájába.

Tegnap reggel hat órakor kezdte meg a csendőrség a huiák föl kutatását a Magas Látrában. Bazant vallomása és az ennek alapján készült helyszíntérkép szerint két csendőrről indult el. Az első járőr Lavica és Brindis őrmester vezetésével Tátrafüredről indult ki, fölment azon az uton, ahol a vallomás szerint Jozefínával járt és a Poprádi-tó környékét járta be. Megállapították, hogy Bazant szeptember 3-án a menzában megszállott. A bejelentőlapra Bazant Henrik és felesége bejelentést írt.

A második járőr Sanetrik kapitány vezetésével a Csorbaó környékét kutatta föl. A járőrök azonban késő este minden eredmény nélkül tértek vissza.

A Bazant által megjelölt terepen semmi nyomot sem találtak. Valószínűnek látszik, hogy Bazant a gyilkosság színhelyét hamisan adta meg és tétre akarja vezetni a hatóságokat.

Ma reggel mindkét járőr tovább folytatja a terep föl kutatását s ha ez nem vezet eredményre, akkor Bazant Henriket Prágából hozzák a Tátrába, hogy személyesen mutassa meg a helyet, ahol két áldozatát meggyilkolta és elrejtette.

Felhívás a Nagyváradai Önkéntes Tűzoltó Egylet megszervezésére

A belügyminisztérium 38.643—1923. sz. október havában kelt rendeletével felosztotta mindazokat az önkéntes tűzoltóegyesületeket, amelyek több mint 20 idegen nemzetiséget foglalnak kebelükben.

Az 1866. évben megalakult nagyváradi önkéntes tűzoltóegyesület is ezen miniszteri rendelet értelmében 1923. október 14-én megszűnt.

Az egész országban minden városban eredményesen működnek az önkéntes tűzoltóságok, egyedül Nagyváradon lett csak megakasztva az önkéntes tűzoltóság működése. Biharvármegye összes városaiban és községeiben Pollitzer Viktor biharmegyei tűzrendészeti főfelügyelő szervezi az önkéntes tűzoltóságokat.

Nagyvárad város tűzrendészete megkívánja minden városnegyedben, hogy tűzörtség állíttassék fel, ahol a hivatásos tűzoltók teljesítenek őr szolgálatot az önkéntes tűzoltóság kiegészítésével.

A nagyváradi önkéntes tűzoltóegyesület 38.643—1923. sz. belügyminiszteri rendeletnek megfelelőleg az egyesületet újra átszer-

vezi. Az egyesület a szervezést a gyűjtésével kezdi és ha a megfelelő taglétszám együtt van, tartja meg közgyűlését.

Az egyesület újból szervezhetővé felkérem az intézményünk és a tüéső iránt érdeklődő és az egyesületbe kódó tagul belépni óhajtó polgárokat az egyesületbe lépésüket személyesen bejegyzése végett lakásomom ach nescu (Körös)-utca 46. sz. szné megjelenni, avagy akadályoztatás levélben a következő adatokat köveskedjenek: Név, foglalkozás, lási tési hely, éve, hónapja és napja, vlási ládi állapot, (nős, nőtlen, gyermek katonai állása, tűzoltói rang.

Működő tagul felvétetik mindea-Maren lakó, katonai kötelez eleget tett, ép testalkatu, fedheteti férriu. Működő tag egyszerű mint pártoló tag is lehet.

A tűzoltózenekart is szervezi A zenekarba belépő polgárokat hogy a zenekarba való belépésük mon. fenti adatok közlése végett zenek, vagy levélben értesítsenek.

Lőrincz V. tb. alparancs

Nagy választék női kabátok legolcsóbb órák „Modell” áru Strada Vlahula (volt Szent János-utca) 6.

SUCHAR KAKAO FELÜLMULHATAT

Párisi női divat újdonságaim megtekintése céljából kérem szíves látogatást Szilágyi Ferdinand kir.

Orvos gyógyszerész köp mutokabátok, mérték után olcsón kész FISCHER SZALC Strada B. P. Hásdeu (volt Hármast-utca)

Oszi idényre eredeti angol szövet különlegességek kizárólagos mintákban megérkeztek

Czitrom Dezső ura Plaja Unirii (Sz. László-tér)

Reinitz szerint egy idegen utas volt a gyilkos

A felutáni tárgyalás még izgalmasabbnak ígér. Elmondja Reinitz Jakab, hogy utaztak Nagybányáról Felsőbányára. Ott Grosz nem távozott azzal, akivel az aranyüzletet akarta csinálni. Felsőbányáról gyalog visszaindultak Nagybányára, utközben találkoztak azzal, akivel az üzletet akarta csinálni. De Grosz előre elintézte Reinitzt, hogy nem szerepelhet a társ és mikor a három emberrel találkoztak, akikről Reinitz ma sem tudja, hogy lehettek, még azt sem, hogy zsidók-e, vagy színek, Grosz így mutatta be Reinitzt: Friberger ur Magyarországról, aki fakeres-

Elő: Maga miért nem mondta, hogy én vagyok Szatmáról.

Reinitz: Grosz nem akarta, úgy tetszett nekünk együtt mentek Nagybánya felé. Egy csomót, úgy, hogy megáztak. Grosz a Reinitzétől kivette annak törülközőjét és azt mondta, hogy az az én törülközőm.

Elő: Ha maga azt sem tudta, hogy az az idegen, vagy keresztény, miért adta oda a törülközőt egy keresztény embernek?

Reinitz: Az idegen megfogta, levette a gallérját is, és odaadta neki a Reinitz gallérját, amit az idegen hozott magával. Grosz ezután Reinitzzel az urral, Reinitz pedig Nagybányán

felvezetett. Visszavettem a pénzeszt. Az én vallomásom minden pontban szimmetrikus.

Elő: Miért változtatta a nevét s elöszörettel használta a Schwartz nevet.

Reinitz: Nincs rá bizonyíték.

Elő: Van itt sok... Azt is bizonyítják, hogy magát úgy mutatták be, mint a nagyváradi siket embert.

Reinitz: Mikor a gyilkosság történt, bejelentettem magam az István-szállóban.

Elő: Miért tagadta, hogy ismerte Groszt?

Reinitz: Tagadtam. Mert zachariáról volt szó.

Elő: Egyforma a csempészetnél a szacharin és az arany.

Ille Andor dr táblai tanácselnök félhét órakor tíz perces szünetet rendelt el.

Szünet után Reinitz többi bűnére kerül a sor. A kassai rendőrség legutóbb kihallgatott egy Damjanovics nevű embert, aki azt vallotta, hogy Reinitzzel együtt 3 ismeretlen zsidót gyilkolt meg. Damjanovicsot szembesítették Reinitzzel és ráismert benne a bűntársára.

A védők elleneztek ennek a jegyzőkönyvnek a felolvasását, azonban a tanács tíz perces tanácskozás után elrendelte, hogy felolvassák a Damjanovics vallomását, mert az az itt emelt vád ügyében is bizonyító.

Dr Simonca semmiségi panaszt jelent be.

Mihaescu bíró felolvasta a vallomást, amely szerint 1922-ben a Bankó-erdőben Reinitzzel együtt megölt két ismeretlen zsidót és 921. tavaszán a Bankó-hegyen egy ismeretlen embert, akiről az a gyanú, hogy Leichter Salamon szabó volt.

Lapzártakor a tárgyalás még tart.

Külföld

Ova intették

az oroszországi unió Harmos Alfrédét és Molnár báráit

A magyar külügyminisztérium távirati intervenciója

Budapestről jelentik: Rákosi Mátyás volt népbiztos első kihallgatása alkalmával — mint azt megírtuk — rezignáltan jelentette ki az öt kihallgató rendőrtiszt előtt: ostobaság volt tőlem, hogy visszamerészkedtem Magyarországra területére és végleg letecsék arról a reménységről, hogy Oroszország esetleges diplomáciai beavatkozása kicserélésünkre nézve eredménnyel járna. Oroszországban nincsenek többé magyar hadifoglyok és Rákosi előtt is nyilvánvaló, hogy aligha sikerül majd az orosz kormánynak olyan tiszokat találni, akikre a magyar kormánnyal szemben nyomtatékosan hivatkozhatnak.

Annál nagyobb feltűnést keltett — amint az lapunk tegnap számában megírtuk, — hogy vasárnap este telefonon felhívták az Uri Club komornyikját és közölték vele, hogy adja tudomására a klub tagjainak, hogy Harmos Alfréd ügyvédet és báró Molnár Viktort Szovjet-

országban letartóztatták. Az ismeretlen telefonozó nem árulta el kilétét. Az éjszaka folyamán azután elterjedt a híre annak, hogy a budapesti társaság két előkelő tagját a szovjet Rákosi Mátyás letartóztatásáért, mint tiszokat, retorzió képpen fogvatartja. Harmos Alfréd dr ügyvéd dr Sztrache Gusztáv főügyésznek sógora, báró Molnár Viktor volt zemplényi főispán pedig Wekerle Sándor sógorának fia, akik pár héttel ezelőtt indultak el autón hosszabb tanulmányutra a Balti-államokba. Utjukról több helyről értesítést küldtek, napok óta azonban semmi hír nem érkezik tőlük.

A két férfi hozzátartozóival beszéltek, akik elmondták, hogy Harmos és báró Molnár már elindulásuk előtt azt tervezték, hogy mindent megtesznek, hogy Oroszországba beutazási engedélyt kapjanak. Pár nappal ezelőtt Meneiből küldtek értesítést, melyben jelezték, hogy indulóban vannak Oroszország felé. Ebben az időben leplezték le Budapestén a kommunista özszeesküvést, mire Harmos családjának első dolga az volt, hogy táviratot küldjenek neki, hogy oroszországi utjukról okvetlenül tegyenek le, mert Budapestén újból kommunistákat fogtak el és így veszedelmessé válhatik az oroszországi út. Azóta semmi hír róluk és családjuk nem tudja, hogy elérte-e még őket a figyelmeztető távirat. A magyar külügyminisztérium egyébként hétfőn délelőtti táviratilag utasította a reváli magyar konzult, hogy azonnal tegyen jelentést az esetről.

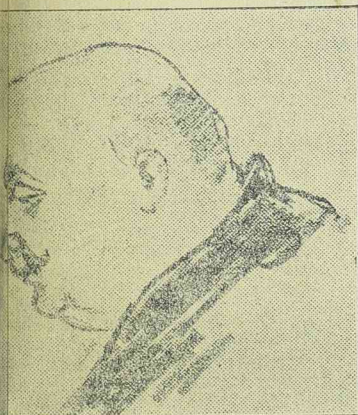
Rákosi Mátyás és társai ügyében egyébként a budapesti rendőrség befejezte a nyomozást, miután a szervezkedés két vezetője, Rákosi Mátyás és Weinberger Zoltán beismerő vallomást tettek, most már az összes eddig őrizetbe vett embereknek jegyzőkönyvi kihallgatása folyik.

Dima professzor

nyilatkozik az érettségi vizsga eredményéről

Nagy és kinos meglepetést okozott széles körben, de elsősorban az érdekelt szülők között, hogy Dima George egyetemi tanár, a nagyváradi érettségi vizsgáztató-bizottságnak elnöke — még az írásbeli megkezdése előtt — nyolc tanulót vetett vissza, mert nem volt a diákoknak tintatartójuk. A „Nagyváradi” munkatársa még aznap beszélt Dima professzorral, aki kategorikusan jelentette ki, hogy a dolgon nem változtathat, mert ő felsőbb utasításra a legszigorúbban ragaszkodik a formákhoz. Dima tanár egyébként ma újból nyilatkozott lapunknak és az alábbiakat jelentette ki:

— Már a vizsgákat megnyitó beszédemben kijelentettem, hogy a tudás, felhár a tapasztalt eredmény tekintetében a legmesszebbmenő méltányossággal lesz a bizottság. Ellenben a korrektség (és ez alatt a felső utasítást értem a tanár úr) tekintetében a legszigorúbb eljárást jelentettem be és megjegyeztem azt is, hogy a tekintetben kivétel nincsen. Sokan már az elejek-elejen nem tartották be ezeket a szabályokat és kénytelenek voltunk már a jelentkezés-

Dr Ille Andor tanácselnök

an-szállóban szállt meg. Reinitz ezt így írt. Ezzel azt akarja bizonyítani, hogy az ur lehetett a Grosz gyilkosa és az el a gyilkosság színhelyén a Reinitz

Miből fizetett Reinitz?

Logy lehet az, — kérdezte az elnök, hogy amikor Grosz nélkül visszament, mit írt Reinitz? Miből?

Reinitz: Valutákat adtam el.

Elő: Kaufmann mondja, hogy önnek kis volt s nem nagyon lehetett dobálózni a pénzrel. Azzal hiteltelbe vásárolt. S később ezért vásárolt és fizetett Kaufmannal.

Reinitz: Tettem a vizsgálóbíróknál.

Elő: Azt csak itt mondja, de az adókövetőknél nem mondaná.

Simonca dr védő felolvassa Reinitz bíró előtt tett vallomását. E szerint emelt az idegen valutákról.

Elő: Foglalkozunk magával s a helyzetét és családja szegény emberek voltak, ment a szappangyára, 1920-ban olyan ember volt, gyárimunkás a pincében és akkor aludt. Három hónap múlva már ki szokódva.

Reinitz: Jó üzletem volt Debrecenben, az am beálltával Szatmárra mentünk.

Elő: Mi történt Felsőbánya után? Nincs semmi nyom augusztus elseje után. A keresete, mert azt mondta, hogy két év múlva hazamegy. Hol volt Grosz?

Reinitz: Mindenki azt kérdezte: hol volt. A III-ad osztályon utazott, én a II-dikon.

Elő: Ez a demokratizmus? Mit csinált a város?

A szacharin és az arany

Reinitz: Megfürödtem. Azután felkerestem szemrehányást tettem, hogy ő engem

Dorian filmszínház

Mű. szerdán 5, 7 és 9 órakor

ZAZA

Egy szenvedélyes szerencsemelódi története 7 felvonásban.

A főszerepben: Glória Swanson

Dorian film!

Rendez helyőrák!

Dorian film!

nél őket visszautasítani. A bizottság a legkönnyebb tetteket választotta ki és ezek közül kellett választani. Hogy mennyire fontosnak tartottuk és tartjuk a formák és szabályok szigorú betartását, annak illusztrálására elmondom, hogy egy leány növendéket, aki két tárgyból kitűnően végezte el írásbeli érettségijét, kénytelenek voltunk visszautesíteni, mert a harmadik tárgyból lemásolta dolgozatát. Kijelentette még a vizsga-bizottság elnöke, hogy az írásbeli érettség a román nyelvből tapasztalta a legjobb eredményt. Más tárgyakból azonban annál gyengébb teljesítményt tapasztaltak. Az érettségi eredményét egyébként ma, szerdán 9 és 10 óra között hirdetik ki.

Dima professzornak, a szigorú formákhoz és szabályokhoz ragaszkodó ismételt nyilatkozata azonban — sajnós — semmiképpen nem változtat még a visszautasított diákok kétségbeesett szomorú helyzetén. Bármennyire hívatkozik is a tanár úr a felsőbb helyről kapott „formaparancsra”, a lényeg az, hogy a formák miatt nem adtak módot és alkalmat a diákoknak, hogy tudásuk és készségük eredményét bemutathassák.

Miután Regman Miklós dr megígérte a nála járt szülőknél, hogy interveniálni fog a visszautasított diákok ügyében, megvagyunk győződve, hogy annak meg is lesz a kellő eredménye.

Október 10-én nyílik meg a Heymann-szinkör

Medgyaszay Vilma, Pinter Böske és az orosz Kék Madár-kabare Nagyváradon

— Ha a piacon és sátor alatt játszik, akkor is elmegyünk az Ön színházba! Egy év síkkadt el az idős örvényében, amióta Parlagi Lajos tele a városi színház igazgatásától bucsuzóban ezt kiáltotta a megfáradt nézőtér. Parlagi Lajos kivonult a városi színházból. Nem a piaca ment, nem a sátorponyva alatt teremtek új tervmunkát annak a művésztelnek, amellyel élete összeforrt, hanem megkereste színészeti szakismeretehez Heymann Béla műpítész, akiben a mérnök gyakorlati akaraterje szerencsésen párosult egy alkotó művészember nagy koncepciójával. A tegnapi még lomtlának is alig megteleítő régi Fabódé, ahova esős időben esernyővel kellett belépniük, mára bármely nyugati világáros igényeit kielégítő külsőbe öltözött. Heymann Béla nemcsak stílusérzék, kiváló tervező-ötletelnyomán nagyvonalú és mégis intím, előkelőségében is meleg művészi hajlék nőtt a régi Fabódé vázain. A központi lütes alsó építményeitől a menzeter gyönyörű, artistikus ivelésű megszerkesztésig, a páholyok célzerű, de egyben szemnek is kellemes átrendezéséig a színpad újatörmeléseig rengeteg munka volt a Szinkör használható állapotba való helyezésével. Ezt a munkát Heymann Béla, az új várad szinkör vezérigazgatója valóban csodálatra méltó módon valósította meg.

A Heymann-szinkör programja mindent egyesít, ami művészi, előkelő, izléses és nagyvilági. Nem állandó társulattal operáló színház lesz ez az új művészi hajlék, hanem időről-időre be fogja fogadni fiai közé a legnívósabb koncerteket, kabaréattrakciókat, előadásokat. Lesznek esték, amikor bálak forgatagja varázsol páholyai elé ragyogó mai életet és lesz benne mozi is, ha a mozi európai hírességi filmeket vetített a Szinkör lepedőjére.

A pompásan átalakított Heymann-szinkör ünnepélyes megnyitását Parlagi igazgató október tizedikére tűzte ki. A megnyitó előadás műsora stílusban és nívóban teljesen jelképezi azt a programot, amire Parlagi Lajos a szinkör vezetését tartani akarja.

Marcus István művészeti inspektor nyitja meg a színházat, majd Parlagi Lajos szól néhány szót közönségéhez a függönyök előtt. E bevezetés után tavalyi hosszas betegségéből felépülve fogja viszontlátni Várad azt a primadonnáját, akit az utóbbi években legjobban szeretett és ünnepelt: Pinter Böske.

Pinter Böske Tabéry Géának a megnyitóra írt pompás zenés és táncos prólogusa-

ban lép fel, amit maga Tabéry Géza fog bekonferálni.

A műsor második része a magyar chanson és kabarészínjátszás utólrébetlen asszonyának, Medgyaszay Vilmanak van fenntartva. Medgyaszay Vilma két részben interpretálja a chanson és kabaréköltészet legfrissebb aktualitáit, míg Virág Lajos, a kolozsvári színház kitűnő baritonistája operarészleteket énekel.

Cuza tanár megváltoztatta véleményét az antiszemitizmus kérdésében

Bukarestből jelentik, hogy vasárnap este Piatra Neamtuliban súlyos zavargások voltak. Amikor a zsidók az egyik zsinagógában a Kol-Nidré-t énekeltek, a templom ablakai csörömpölve behulltak és súlyos kövek zuhantak az egybesereglett hívekre, akik közül többen megsebesültek. A templomban óriási pánik keletkezett. Több nő elájult, míg a férfiak kirohantak a templomból s szétverték a zsinagógát valósággal ostromló antiszemitákat. Az antiszemiták ekkor egy másik zsinagóga ellen vezettek hasonló ostromot. A rendőrség csak nagy-

sokára tudta szétszórni a tüntető seregben a második zsinagógában is sebesültek. A piatra-neamtuluii zsinagóga a zavargások következtében lemo-

viszont Cuza professzor, a hiszpanizmus vezér ugyancsak tegnap nyilatkozott, hogy a zsidó antiszemitizmussal hagyjanak fel, és vissza békén az egyetemekre. Megváltoztatta véleményét az antiszemitizmus kérdésében.

UJDONSÁGOK

A NAGYVÁRAD ELOFIZETESI ÁRA:

Helyben:	Vidéken:
Egész évre . . . 600 lei	Egész évre . . . 800 lei
Felévre . . . 300 „	Felévre . . . 420 „
Negyedévre . . . 150 „	Negyedévre . . . 220 „
Egy óra . . . 50 „	Egy óra . . . 80 „

Telefonszám 38.

A kormány nem fizet aranyban a magyarok kisajátított birtokaiért. Bukarestből jelentik: Roman ellenzéki lapok támadást indítottak a kormány ellen, hogy az összes magyar kisajátított földekért aranyban fizetik a kisajátított összegeket. A lapok felhívják a kormányt, hogy ezzel a magyarság jogosulatlan előnyökhöz jutnak a román birtokosokkal szemben. A kádor bukaresti szerkesztője Ciprian Iuliuvelélségi államtitkárhoz fordult, hogy mennyiben teheti meg a valóságnak az ellenzéki lapok támadása. A miniszter kijelentette, hogy nem teheti meg a valóságnak, mert a kisajátított nagybirtokok után nem illetik a kisajátított összegeket aranyban.

Harménchat gazda a prefektusnál. A váradvelencei és külvárosi gazdák közül 36-an tegnap megjelentek dr Regman Miklós prefektusnál. Szónokuk elmondotta, hogy a gazdák jogait és szekerit behívták és most el akarják venni a kocsiakat és lovakat. Pedig itt az ősz, a szántás ideje, s ha most nem szántják fel a földeket, azok paragon maradnak, s a város élelmezése jövőre válságba jut, ők pedig elesnek földjük gyümölcsétől, mert nem lesz őszi vetés. Dr Regman Miklós prefektus megígérte, hogy illetékes helyen közbe lép. Ezután dr Tatú Miklós gazdasági tanácsost keresték fel a gazdák s ott is biztató választ kaptak arra nézve, hogy az őszi szántást elvégezhessék.

Tayol és Kannel október 1-től a „Parisien Grillben”.

A „Nagyvárad” rajzai a Reinitz-tárgyalásról. Néhány kitűnő, gyorsan odavetett, de művészi rajz teszi még élénkebbé a „Nagyvárad”-nak a Reinitz-tárgyalásról adott tudósítását. Reinitz Jakabnak, a vádlottnak megszólalásig hű és karakterisztikus rajza Pásztor Agnes szobrászművésznőnek hivatott ceruzája alól került ki, míg a lapunk mai számában található több kitűnő rajz Kórá Ferdinand, a kiváló temesvári festőművész sokoldalú és izmos tehetségéről tesz újabb bizonyosságot.

Giovani október 1-től a „Parisien Grillben”.

A főmérnök úr nyilatkozata. Nyilatkozat az elhanyagolt külvárosokról. A sorozatomra a „Nagyvárad” tegnap mában tett, vasárnap reflektálók, a külvárosi viszonyokat ismertettem.

Hibaigazítás. Lapunk más híveink közltek a Reinitz-tárgyalás beszámolójában a vád képviselőjének Mircea Nicolae ügyész helyettes arcképét. A kép a helyett tévedésből került a Nitescsés

Giovani október 1-től a „Parisien Grillben”.

Halálhír. Tharnói Kórá István zsidó volt állami övénő, utóbb városi képviselő elhunyt. Temetése holnap délután 4 órakor megy végbe a Székelyudvarhelyi temetőben.

A frankfurti mintavásár a biharkeresztes-bécs-párizs-frankfurt vonalakon 40%-os kedvezményes áron ad ki a Hálókocsi Társaság. Menetrendje (Hegedűs Hírlapiroda.)

Thomas október 1-től a „Parisien Grillben”.

Uj székelyműhelyemet megnyitja Nicolai Jorga (Zöldia) utca 5. Kolozsváron.

A Biharmegyei Vadásztársaság tagjait, hogy az 1925. évi esedékes II. székelyi díjat 8 nap alatt behízzák szívesen. Behíztések a Kath. Körben hetfőn és évenként délután 6-8 óráig. Egybehangzólag, hogy f. hó 1-éje, a csütörtök napján tilalmat feloldotta s e napon a társaság területén, kivéve a zárt területeket, a vadászat, figyelemmel kell lenni az új dászrendre. Előnévség.

Thomas október 1-től a „Parisien Grillben”.

Ministerul Justiției. Comisunea de născut Conform art. 22 din legea privitoare la căsătorie și pierdere a naționalității române, se publică în prezenta cerere de naturalizare, spre înțelegere, că ar voi să facă vreo întâmpinare, poziționat art. 23 din zisa lege. Domnul dntle, Subsemnatul Ladislau Kondor, dom. 10, Mare, ziarist cu onoare va rog să binevoiți paragrafului 7, din Legea despre dobândirea liberă a cetățeniei. Pentru sprijinirea mea cu onoare alătur: a) Certificat de naștere, b) Certificat de căsătorie, c) Certificat de moralitate, d) Certificat privind dovezi că traie în mod sigur. (Căpitan) bătă stăim, Ladislau Kondor ziarist, Orașul Str. Tache Ionescu No. 33.

Meghalt a przemysli kirohauzetője. Budapestről jelentik: Szatmár a lugosi volt honvédezd parancsnoka, Przemysl-ből a kirohauzető sétatáza. „Mindenki utánam, senki sem előttem” kiáltással, orosz fogságba került, Nyitrán hosszas szenvedés után me-

**Apróhirdetés egy
szó ára 4 Lei. vas-
tag betűvel 8 Lei.
legkisebb hirdetés
10 szög 40 Lei.**

OKTATÁS

Franciaul, németül tanít
nagyobb leánykakat gyá-
korított tanító. Címeket
Hegedüs Hirlapíródába kér.
3589H

Donát

Strada D. Cantemir 30.
(volt Boethy Odón-u.)

Gyakorlati tanfolyam

szeptemberbe kezdődik

Gyorsírás Gépirás Könyvtár Nyelvek

Olcsó árak!

LAKÁS

Lakás-ellátás mérsékelt
áron kapható Tiszteviselő
Otthonban, Apostolokháza.
3573

2 szobás modern lakást
keresek, lelépést fizetek.
Cím Hegedüs Hirlapíróda-
ban. 3557H

Kapualatti diskrét külön-
bejárati elegáns butoro-
zott szoba, cseknivel több
szobák, lakások azonnal ki-
adók. Iroda: Pável-utca 5.
3580

Butorozott 2 vagy 3 szo-
bás lakás fürdőszoba és
konyhával egy évre kiadó.
Weisz Gizzi, Matei Besarab
(Nyomda)-u. 4. 3576

Nagypiaci téren sürgősen
eladó 2 nagy szobás, kony-
hás lakás. Dr. Petróczyne
Nicolae Jiga 38. 3581

Keresek egy szerény egy
szobás-konyhás azonnal be-
költözhető lakást 4-5000
Lei lelépéssel. Cím a Son-
nenfeld-nyomda portájánál

50-70 ezret kettőszobás,
80-100 ezret három szo-
bás, 120-150 ezret négy-
szobás modern lakást
fizetnek feleim. Dr. Petró-
czyne Nicolae Jiga 38 3586

2, 3, 4 és 5 szobás mo-
dern lakások nagy válasz-
tékban a város bármely ré-
szében. Dr. Petróczyne Ni-
colae Jiga 38 3587

Lakótársat keres intelli-
gens fiatalember. Cím Cuza
Voda (Szacsavay-utca) 68.
az üzletben.

Butorozott lakrészek, kü-
lönbejárati szobák, laká-
sok azonnal elfoglalhatók.
Üzlethelyiségek. Ingatlan-
közvetítés Balázsánál N.
Iorga 21. Tel. 815. 3582

Beköltözhető modern 3
szobás lakás azonnal át-
adó. Címeket kiadóba ké-
rem, 3591

Lélepes nélkül egyszoba
konyha üresen vagy buto-
rozva, esetleg kettőszoba
konyha butorozva azonnal
kiadó. Iroda: Pável-utca 5.
3607

Üzlet a központban beren-
dezéssel azonnal átadó. Cím
a kiadóban. 2593

ELLÁTÁS

36 házikoszt kapható. Cím
a kiadóban. 3598H

Alkalmazás

Jövő hónap 10-15-ére
keresek főzni tudó minde-
nest jó bizonyítvánnyal. —
Jelentkezés d. u. 5-ig. Cím
a Hegedüs Hirlapíródában.
3532H

Gyakorlati bíró komoly
leány megfelelő irodai al-
kalmazást keres. Címeket
a kiadóba kér. 3524

Szépirás jó számoló kez-
dő irodista leány felvétet-
tik. — Írásbeli ajánlatokat
„Kereskedő” jelígre a ki-
adóba kerek. 3578

Mindenes, ügyes, főzni is
tudó felvétetnek a váro-
si színházhoz. 3592H

Románul tudó férfi jegy-
szedők felvétetnek a váro-
si színházhoz. 3574

Ügyes, jömegejelenésű ak-
vizitőrök sok pénzt keres-
hetnek. Írásbeli ajánlatok
„Rbor” jelígre Rudolf
Mosse hirdetési vállalatához
Bul. Regele Ferdinand 14.
küldendők. 3584M

Megbízható tisztességes
12-14 éves kifutó fiút fel-
vesztünk. Cím kiadóhiva-
ban. 3606

Ügyes kiszolgáló leány és
egy fiatal kifutó fiú felvé-
tetik. „Corsi” cukorkauz-
letben Reg. Ferdinand 5.
3605H

Intelligens özvegy asszony
házzvetőnői állást keres
vidékre. Cím a kiadóba.
3600

Fiatl, ügyes ikiszolgáló-
leányt vagy tanult fűszer-
szakmából azonnali belé-
pésre keresek. Ugyanott
boros hordók eladók. —
Bücherné, Str. I. C. Bra-
tianu (Szaniszló-utca). 3601

Dr Farkas és dr Bárdos

iroda, Nic. Zsiga (Lukács György)-u. 7.

Eladó házak 185 ezertől 1 és fél millióig. — 10 mil-
lióért egy 10 százalékos hozó bérház. — Kis tanya-
birtok Fugyvársárhelyen 2 cseplőgéppel. (Cseplőgépek
külön is). — Telkek prima helyen 100-250 ezer
közt. — 1 és 2 szobás lakások átadók lelépéssel és
anélkül. — Keresünk házakat központban vagy kö-
zel a központhoz, beköltözhető 2-3 szobás lakások-
kal, 500 ezer és 1 millió közti áron. — Keresünk
modern 3 és 4 szobás lakásokat a központhoz közel.
Magas lelépést fizetünk. — Keresünk üzlethelyisé-
geket lelépés nélkül.

Ruhákat vegyünk fest, tisztít

gallérokat, kézzel, legszébb mos és vasal

Szabó László

Strada Take Ionescu (Körös-utca) 1. szám
fiók: Bazárépület, Bulev. Reg. Ferdinand

A Dréher-Haggenmacher

Nagyváradai Sörgyár r-t.

legújabb világos sör specialitása

„Őszi Sör”

mindenütt kapható.

Nincs többé

székrekedés ha

Fructosalt

használ.

Pasztilák kaphatók az összes gyógy-
tárakban és drogueriákban.

Folerakat:

„Omnia” laboratorium,
București.

Adás-Vétel

Eladó 42 cat. holdas bir-
tok, 4 hold szőlő, 7 szo-
bás lakás, fürdő, cseplő la-
kás, 4 kut, 2 magtár, is-
tálló 20 jöszágra. Gyönyörü
gyümölcsös 2.000.000 Lei.
Házak 8.000.000-ig. Toma
Józsefnél 9-12-ig, 3-
6-ig. Str. Take Ionescu
(Körös-u.) 21. 3412

Zsidó lyceumi tankönyvek
eladók, főleg VIII. osztá-
lyosok Str. Mănauri (Zárda-
utca) 1. emelet. 3395H

2 négyszobás ház, kert-
tel, a Str. Brailanu (Sza-
niszló-utca) 51. sz. eladó.
Bővebbet ugyanott. (Közve-
titők kizárva.)

Vasut felé 4 parketás für-
dőszobás lakás 5 éves szer-
ződéssel eladó. Weisz Gizzi,
Matei Besarab (Nyomda)-
utca 4. 3577

Üzlethozás káposzt-
szárítók eladók. Str. Hi-
laria (Peco-utca) 26. 3575

Egy nagy kétajtós szek-
rény eladó Strada Goidu 2.
3599H

Eladó Ritook Zsigmond-
utcán ház és telek rész-
ben beépítve olcsó árban.
Cím a Hegedüs Hirlapíró-
dában. 3597H

Használt széklet és
eladását legelőnyösebben
eszközölheti az Erdélyi
Zsakközpontnál. Str. Cuza
Voda (Szacsavay-utca) 17.
3396

Beköltözhető modern 3
szobás ház sürgősen el-
adó. Cím a kiadóban.
3590H

Ebédő nagy szőnyegek,
asztalterítők, szalంగarni-
tura eladó. Cím a kiadó-
ban. 3603

Keresek megvételre fű-
szerüzlet berendezést ajtó-
val. Cím Hegedüs Hirlapí-
ródában. 3604

Fűszer-üzlet
lelépéssel az
Cím Koncsek
lavető-utca 18

8 hetes tiszt
spicz kutya
kiadóban.

Kétszobás

Elveszett fop
földszintén eg-
előtt kucko-
lájó kerekít
neben Portell
urnak átadni.

1000 lei jutu
aki szombat
palak-utca sa-
tett antik bro-
szu hozza a lge
lapirodába.

Fényképek
legelőnyo-
sabban 2 drb
Ionescu (Körös-
utca)

Finom fehér
házakhoz
Brailanu 35. Fáv

Táruka 21 ve
hozománya eg-
szer lelei élel-
vagy vállalat-
ajánlatot „Ter-
remukodás” né-
gedüs Hirlapíró-
dában.

Pénzkölcsön-
tellekkel, ban-
tosítékra, akár
összegetl kezd-
kor azonnal ki-
adóban, Pável-
utca

24% kamatra
gánpénzt tel-
Adasveteli R-
Traian (Szé-
Ertesítés delu-
tca)

Remo

tudja már,
Pang-
VIZI-
DEU-

a tul-
Utteleket

óra-é

javitás

telelőség
készíték. Or-
raktáron. Ocs-
veszt

BREN

Strada V-
(Szt. János-
utca)

Román-M-
Magyar-
Ghetie szót

a Hegedü-
lapirod-
tca)

Tungsram

csulorok, 5
motor, villam-
cikkek legelő-
szerezh-
tca)

Stern villamo

Strada Vlahu-
Telefon

A Nagyváradai Bőrdőndáru és Táskagyár

Az iskola-idény beálltával
gyáramban, Str. Cuza Voda
(Szacsavay-utca) 18. szám
alatt az iskola-táskák de-
tálban eladását engros
árban megkezdtem.

A kolozsvári Czell sörfőzde világos „URSUS” söre a
közönség legkedveltebb itala. Össze nem tévesztendő más
gyártmányu „CZELL” elnevezésű sörökkel, mert csak az

„URSUS”

elnevezésű sör az eredeti és közkedvelt,
Kolozsvári-Monostori sör!

Nyomatott Sonnenfeld Adolf R-T. körforgógépén.